

ЗВІТ 2019

про діяльність
Національного агентства України
з питань виявлення, розшуку та
управління активами, одержаними
від корупційних та інших злочинів

ЗМІСТ

1. ВСТУП	4
2. КОМАНДА	6
2.1. Структура центрального апарату та міжрегіональних територіальних управлінь АРМА	6
2.2. Забезпечення добору персоналу	9
2.3. Навчання та розвиток персоналу	14
2.4. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців	15
2.5. Міжрегіональні територіальні управління	16
3. МІЖНАРОДНА ДІЯЛЬНІСТЬ	17
3.1. Співробітництво з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, інституціями, які працюють у сфері виявлення і розшуку незаконних активів, управління арештованим майном	17
3.2. Виконання рекомендацій в рамках Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією	19
3.3. Національна стратегія з повернення активів	22
3.4. Співробітництво з Європейським Союзом	23
3.5. Міжнародна технічна допомога	24
4. ДІЯЛЬНІСТЬ З ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ	26
4.1. Узагальнена оцінка стану справ у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт в кримінальному провадженні, основні проблеми та пропозиції щодо їх розв'язання	26
4.2. Основні показники, що характеризують діяльність АРМА у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні	34
4.3. Кількість отриманих/надісланих запитів з/до органів іноземних держав, до компетенції яких належать питання щодо виявлення та розшуку активів, інших компетентних органів іноземних держав	36
5. ДІЯЛЬНІСТЬ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ	37
5.1. Узагальнена оцінка стану справ у сфері управління арештованими активами, основні проблеми та пропозиції щодо їх розв'язання	37

5.2. Кількісні та якісні показники управління арештованими активами	38
5.3. Вартість та узагальнена характеристика активів за категоріями, які виявлені, на які накладено арешт, щодо яких АРМА вживалися заходи з управління	42
5.4. Практичні приклади діяльності АРМА у сфері управління арештованим майном	43

6. РЕЄСТР АКТИВІВ, АРЕШТОВАНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ 45

7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ АРМА 47

7.1. Підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань	47
7.2. Основні проблеми у сфері управління активами та пропозиції щодо їх розв'язання	51
7.3. Приписи АРМА	54
7.4. Висновки про виявлені ознаки правопорушень	54
7.5. Представництво інтересів держави в судах України	55
7.6. Представництво в закордонних юрисдикційних органах	56

8. ПАРТНЕРСТВО 58

8.1. Звернення громадян	58
8.2. Прозорість та підзвітність	59

9. КОНТРОЛЬ ЗА ЕФЕКТИВНІСТЮ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ 66

10. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ 68

11. ВНУТРІШНІЙ І ЗОВНІШНІЙ КОНТРОЛЬ 70

12. НОВІ НАПРЯМИ ДІЯЛЬНОСТІ 75

12.1. Державне підприємство «СЕТАМ» у сфері управління АРМА	75
12.2. Стратегія та ризики	75

13. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НА 2020 РІК 76

Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів (далі – АРМА або Національне агентство), є центральним органом виконавчої влади із спеціальним статусом, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, та/або з управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави або які конфісковано у кримінальному провадженні чи стягнуто за рішенням суду в дохід держави внаслідок визнання їх необґрунтованими.

2019 рік став роком нових викликів та звершень, роком плідної роботи, співпраці, нових можливостей, починань, розвитку й укріплення становлення АРМА як самостійного державного інституту в сфері виявлення та управління активами, а також формування державної політики в зазначеній сфері.

Протягом минулого року було продовжено реалізацію та вдосконалення публічних функцій, покладених на АРМА законодавцем, а також зміцнення їх системної стабільності підходу до формування державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Силами команди АРМА вдалось не лише зберегти, але й поліпшити результати проведеної роботи за основними напрямками діяльності Національного агентства.

Завдяки плідній співпраці з правоохоронними органами України і правоохоронними органами закордонних юрисдикцій АРМА отримало нове підґрунття для розширення можливостей та ефективності виконання основних функцій.

З урахуванням пріоритетних завдань, що визначені на 2019 рік для АРМА відповідно до розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1106-р, АРМА забезпечено спроможність виконання покладених на нього функцій в регіонах шляхом налагодження роботи міжрегіональних територіальних управлінь; здійснено супроводження в Верховній Раді України ряду проектів законів України, спрямованих на удосконалення нормативно-правового регулювання питань виявлення, розшуку та управління активами; продовжено співпрацю з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у сфері виявлення, розшуку та управління активами; організовано впровадження новітніх інформаційних технологій в процесі виявлення та розшуку активів.

Для АРМА цей рік був надскладним, адже обставини за окремими сферами спонукали не лише працювати набагато інтенсивніше, але й розробляти нові напрями діяльності з метою належного виконання вимог чинного законодавства України. У результаті проведеної роботи маємо чим пишатися.

Керівництвом АРМА докладено багато зусиль для продовження формування унікальної команди професіоналів, створення відповідних умов праці, сприятливого клімату роботи, надання можливостей для розширення навиків і поглиблення знань працівників, а також забезпечення їх професійного розвитку та кваліфікації. Кадрова політика Національного агентства спрямована виключно на ефективне використання та розвиток професійного капіталу трудового колективу, його поповнення новими досвідченими кадрами.

2.1. Структура центрального апарату та між-регіональних територіальних управлінь АРМА

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 05.04.2014 № 85 «Деякі питання затвердження граничної чисельності працівників апарату та територіальних органів центральних органів виконавчої влади, інших державних органів» гранична чисельність працівників центрального апарату АРМА – 195 штатних одиниць, територіальних органів АРМА – 240 штатних одиниць.

Станом на 31.12.2019 – фактично працюючих працівників центрального апарату АРМА становить 134 особи та міжрегіональних територіальних управлінь АРМА – 40 осіб.

Структуру АРМА затверджено наказом АРМА від 29.12.2018 № 374 «Про затвердження структури та штатної чисельності центрального апарату АРМА». Для забезпечення належних умов функціонування центрального апарату АРМА у 2019 році до структури центрального апарату АРМА були внесені зміни наказами АРМА від 21.01.2019 № 10 «Про внесення змін до структури та штатної чисельності центрального апарату АРМА», від 08.08.2019 № 363 «Про внесення змін до структури центрального апарату АРМА» та від 06.11.2019 № 521 «Про внесення змін до структури центрального апарату АРМА».

Структура центрального апарату АРМА

Голова АРМА

Заступник Голови АРМА

Заступник Голови АРМА

I. Фахові підрозділи

- Управління виявлення та розшуку активів
- Управління менеджменту активів
- Міжнародне управління
- Управління правового забезпечення

II. Допоміжні підрозділи

- Відділ забезпечення організаційних та контрольних повноважень Голови АРМА
- Радники Голови
- Помічники Голови
- Управління інформаційних технологій
- Управління персоналу
- Управління фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку
- Управління діловодства, ресурсного забезпечення та організації закупівель
- Відділ моніторингу ефективності менеджменту активів
- Відділ стратегічного планування
- Відділ управління ризиками
- Відділ комунікації та промоції
- Сектор внутрішнього аудиту
- Сектор запобігання та виявлення корупції
- Головний спеціаліст з питань мобілізаційної роботи

Структура міжрегіональних територіальних управлінь АРМА

Начальник Управління

I. Фахові підрозділи

- Сектор виявлення та розшуку активів
- Сектор менеджменту активів
- Головний спеціаліст з питань юридичного забезпечення-допоміжний

II. Допоміжні підрозділи

- Головний спеціаліст з питань бухгалтерського обліку та фінансового забезпечення
- Головний спеціаліст з питань діловодства та контролю
- Головний спеціаліст з питань управління персоналом
- Головний спеціаліст з питань запобігання та виявлення корупції

Розподіл посад центрального апарату АРМА за категоріями станом на 31.12.2019

Категорія посади	Посад згідно зі штатним розписом	Фактично працюючих осіб	Вакансії
Посада державної служби категорії «А»	3	1	2
Посада державної служби категорії «Б»	46	42	4
Посада державної служби категорії «В»	138	85	53
Працівники патронатної служби	8	6	2
Разом	195	134	61

2.2. Забезпечення добору персоналу

Сильна команда – це запорука якісного та професійного виконання завдань, покладених на Національне агентство державою. У 2019 році робота з добору кадрів на заміщення вакантних посад здійснювалась не лише для центрального апарату, а також для міжрегіональних територіальних управлінь АРМА.

Конкурс на зайняття вакантних посад до центрального апарату АРМА станом на 31.12.2019

Протягом 2019 року було оголошено 5 конкурсів на зайняття 74 вакантних посад державної служби категорії «Б» і «В» та 2 конкурси на зайняття 2 вакантних посад державної служби категорії «А» центрального апарату АРМА.

Конкурсною комісією центрального апарату АРМА у 2019 році проведено 2 конкурси на зайняття вакантних посад державної служби категорії «Б» і «В».

Конкурс за порядком та дати проведення	Оголошено вакантних посад	Подало документи	Допущено до конкурсу	Переможці конкурсу	Призначено до АРМА
№1 09-18.04.2019	32	174	160	33	30
№ 2 24-30.09. 2019	16	93	63	14	10
ВСЬОГО	48	267	223	47	40

Конкурс на зайняття вакантних посад до міжрегіональних територіальних управлінь АРМА станом на 31.12.2019

Оголошено конкурс	Оголошено вакантних посад	Подало документи	Допущено до конкурсу	Переможці конкурсу	Призначено
На посади керівників міжрегіональних територіальних управлінь АРМА	6	21	18	9	7
На посади державних службовців міжрегіональних територіальних управлінь АРМА	15	67	43	15	15
ВСЬОГО	21	88	61	24	22

**Призначено та звільнено працівників центрального апарату АРМА
станом на 31.12.2019**

Призначено				Кількість осіб	
I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал	49 (50)*	
3 (1)*	26	8	12		
в порядку переведення з інших державних органів					15
призначено за результатами конкурсного відбору					27
на посади патронатної служби				8	
просування в межах органу				12	
за результатами конкурсного відбору					
звільнено				17	
I квартал	II квартал	III квартал	IV квартал		
6	1	6	4		
за власним бажанням або за угодою сторін					10
в порядку переведення до іншого державного органу					5
через незгоду державного службовця на проходження державної служби у зв'язку із зміною її істотних умов				2	

*одна особа призначена за сумісництвом

**Призначено та звільнено працівників міжрегіональних
територіальних управлінь АРМА**

Станом на 31.12.2019	Кількість осіб
Призначено	40
в порядку переведення з інших державних органів	19
призначено за результатами конкурсного відбору	21
просування в межах органу	1
за результатами конкурсного відбору	

Розподіл працівників АРМА

	Чоловіки					Жінки								
	Всього	У тому числі у віці (років)				Всього	У тому числі у віці (років)							
		До 35	36-45	46-55	56-64		65 і старші	до 35	36-45	46-55	56-59	60-64	65 і старші	
Облікова кількість штатних працівників	134	43	19	3	69	65	43	19	3	69	39	23	6	1
%	100	48,5	32,1	14,2	2,2	51,5	29,1	17,2	4,5	0,7				
Посада державної служби категорії «А»	1	1	1											
%	0,7	0,7	0,7											
Посада державної служби категорії «Б»	42	25	10	13	2	17	8	7	1	1				
%	31,3	18,7	7,5	9,7	1,5	12,6	6,0	5,2	0,7	0,7				
Посада державної служби категорії «В»	85	37	30	6	1	48	28	16	4					
%	63,5	27,6	22,4	4,5	0,7	35,9	20,9	12,0	3,0					
Працівники патронатної служби	6	2	2			4	3	1						
%	4,5	1,5	1,5			3,0	2,3	0,7						

Розподіл керівників міжрегіональних територіальних управлінь АРМА за статтю та віковими групами станом на 31.12.2019

Всього	Чоловіки							Жінки						
	Усього	У тому числі у віці (років)						Усього	У тому числі у віці (років)					
		до 35	36-45	46-55	56-51	62-64	65 і старші		до 35	36-45	46-55	56-59	60-64	65 і старші

Облікова кількість штатних працівників	6	5	4	1			1		1					
%	100	83,3	66,6	16,7			16,7		16,7					
«Б»	6	5	4	1			1		1					
%	100	83,3	66,6	16,7			16,7		16,7					

Розподіл працівників центрального апарату АРМА за освітою

Кількість осіб, які мають вищу освіту	Напрями освіти						
	Юридична	Економічна	Гуманітарна	Технічна	Військова	Міжнародні відносини	Державне управління
134	57	28	18	12	1	18	14

Із них:

- 2 вищі освіти – 60 осіб;

- 3 вищі освіти – 13 осіб;

- ступінь кандидата наук – 8 осіб, із них: 4 – кандидат юридичних наук, 2 – кандидати економічних наук; 1 – кандидат політичних наук, 1 – кандидат географічних наук.

Розподіл керівників міжрегіональних територіальних управлінь АРМА за освітою станом на 31.12.2019

Кількість осіб, які мають вищу освіту	Напрями освіти						
	Юридична	Економічна	Гуманітарна	Технічна	Військова	Міжнародні відносини	Державне управління
6	6	1	2	1	-	1	1

Із них: 2 кандидати юридичних наук та 1 кандидат економічних наук.

2.3. Навчання та розвиток персоналу

Враховуючи неймовірні темпи розвитку технологій та бізнесу, питання кваліфікації команди АРМА є завжди актуальним. Навчання протягом 2019 року проводилось не лише за освітніми напрямками в сфері державного управління, а також за спеціалізованими програмами освіти працівників в сфері виявлення, розшуку та управління активами.

Підвищення кваліфікації державних службовців центрального апарату АРМА станом на 31.12.2019

За видами підвищення кваліфікації																
Категорії посад	Навчальні програми за кордоном	Тематичні, постійно діючі семінари для працівників юридичних служб в Інституті права та післядипломної освіти Міністерства юстиції	Навчання за професійними програмами	Тематичні семінари Дипломатичної академії України ім. Геннадія Удовенка при МЗС України	Загальні короткострокові програми в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів НАДУ при Президентові України	Тематичні короткострокові семінари в Українській школі урядування	Тематична програма Академії фінансового моніторингу	Семінари з питань запобігання корупції	Навчання з англійської мови «General English»	«Microsoft Off Excel Основний»; «Microsoft Office Excel (розширений рівень)»; «Visual Basic for Application»; «ITGAPEXI Oracle Application Express: Developing Web Applications»; «Microsoft Access 2016»	Онлайн-курси Prometheus	Тренінги	Професійні курси «Комунікації органів виконавчої влади із ЗМІ та громадськiстю» в Українському Інституті підвищення кваліфікації працівників телебачення, радіомовлення і преси	Професійна програма «Мобілізаційна підготовка»	Професійне навчання у сфері цивільного захисту	Конференції, форуми, круглі столи, у т.ч. за кордоном
Посада державної служби категорії «А»	-	-	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Посада державної служби категорії «Б»	5	2	25	7	24	28	4	4	12	-	31	15	-	-	-	22
Посада державної служби категорії «В»	3	13	20	10	28	51	17	-	18	31	74	37	1	1	1	8
Всього	8	15*	45	17**	52***	80****	21	4	30	31	105*****	52	1	1	1	30*****
Разом	121 особа (96,03% від фактично працюючих державних службовців)															

*з них 2 особи підвищили кваліфікацію за тематичними постійно діючими семінарами для працівників юридичних в Інституті права та післядипломної освіти Міністерства юстиції України - 2 рази;

** з них 1 особа підвищила кваліфікацію за тематичними семінарами у Дипломатичної академії України імені Геннадія Удовенка при Міністерстві закордонних справ України - 2 рази;

***з них 2 особи підвищили кваліфікацію за загальними короткостроковими програмами в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України по 2 рази, 2 особи - 3 рази;

****з них 9 осіб підвищили кваліфікацію за тематичними короткостроковими семінарами в Українській школі урядування - 2 рази, 1 особа - 3 рази;

***** з них 5 осіб підвищили кваліфікацію на онлайн-курсах Prometheus 2 рази.

***** з них 1 особа взяла участь у конференціях, форумах, експертних засіданнях, у т.ч. за кордоном 6 раз, 2 особи - 2 рази.

2.4. Оцінювання результатів службової діяльності державних службовців

Оцінювання результатів роботи державних службовців є важливим елементом виконання вимог Закону України «Про державну службу», а також ідентифікатором рівня якості та повноти виконання ними службових обов'язків та визначених завдань. АРМА наприкінці 2019 року було проведено зазначене оцінювання, яким визначено такі результати:

Категорії посад державної служби	Всього проходило процедуру оцінювання результатів службової діяльності		Прошло процедуру оцінювання результатів службової діяльності			
	Відмінна оцінка	Позитивна оцінка	Негативна оцінка	Відмінна оцінка	Позитивна оцінка	Негативна оцінка
Категорія «А»*	1	1	1			
Категорія «Б»	36	36	30	4	2	
Категорія «В»	62	60	40	20	0	
Всього:	99	97	71	24	2	

*Відповідно до розпоряджень Кабінету Міністрів України від 16.10.2019 № 960-р «Про визначення результатів виконання завдань у 2019 році державними службовцями, які займають посади державної служби категорії «А», призначення на посаду та звільнення з посади яких здійснюється Кабінетом Міністрів України» та від 11.12.2019 № 1269-р «Про затвердження висновків щодо оцінювання результатів службової діяльності у 2019 році державних службовців, які займають посади державної служби категорії «А», призначення на посаду та звільнення з посади яких здійснюється Кабінетом Міністрів України».

2.5. Міжрегіональні територіальні управління

З метою забезпечення комплексного і повноцінного виконання основних функцій та повноважень з питань виявлення, розшуку і управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, визначених Спеціальним законом, а також їх реалізації на території відповідної адміністративно-територіальної одиниці у 2019 році розпочато роботу щодо створення міжрегіональних територіальних управлінь АРМА (далі - МТУ або МТУ АРМА) та визначення кола їх повноважень (наказ Національного агентства від 15.02.2019 № 38 «Про затвердження Положення про міжрегіональні територіальні управління АРМА та внесення змін до деяких наказів АРМА», зареєстрований в Міністерстві юстиції України 12.03.2019 за № 248/33219).

Географія МТУ наступна:

- Центральне міжрегіональне територіальне управління АРМА з місцезнаходженням у м. Київ поширює свою діяльність на Житомирську, Черкаську, Чернігівську, Київську області та м. Київ;
- Західне міжрегіональне територіальне управління АРМА з місцезнаходженням у м. Львів поширює свою діяльність на Волинську, Закарпатську, Івано-Франківську, Львівську, Рівненську та Тернопільську області;
- Північно-східне міжрегіональне територіальне управління АРМА з місцезнаходженням у м. Харків поширює свою діяльність на Луганську, Сумську, Харківську та Полтавську області;
- Центральньо-західне міжрегіональне територіальне управління АРМА з місцезнаходженням у м. Вінниця поширює свою діяльність на Вінницьку, Хмельницьку та Чернівецьку області;
- Південне міжрегіональне територіальне управління АРМА з місцезнаходженням у м. Одеса поширює свою діяльність на Кіровоградську, Одеську, Миколаївську, Херсонську області, Автономну Республіку Крим і м. Севастополь;
- Південно-східне міжрегіональне територіальне управління АРМА з місцезнаходженням у м. Дніпро поширює свою діяльність на Дніпропетровську, Донецьку та Запорізьку області.

Основними завданнями МТУ АРМА є реалізація державної політики у сфері діяльності АРМА на відповідній території України. МТУ АРМА відповідно до покладених на них завдань, зокрема, здійснюють заходи взаємодії з правоохоронними органами щодо виявлення, розшуку активів та передачі їх в управління в порядку, визначеному чинним законодавством України; наповнення та супроводження ведення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні; організації заходів, які пов'язані з фактичним прийняттям активів в управління від правоохоронних органів та подальшої їх передачі в управління; здійснення безпосереднього контролю за ефективністю управління активами, переданими АРМА в управління; надають методичну та консультаційну допомогу правоохоронним органам з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком, проведенням оцінки та управлінням активами.

Національним агентством протягом 2019 року налагоджено роботу шести МТУ, організовано проведення конкурсних відборів, за результатами яких призначено шість керівників МТУ АРМА. Станом на 31.12.2019 загальна чисельність працівників МТУ АРМА склала 40 осіб.

Потужним напрямом роботи АРМА у 2019 році залишилося співробітництво з міжнародною спільнотою, що дало змогу не лише безпосередньо працювати за принципом «взаємності», а також здійснити обмін досвідом і напрацювання нових стандартів роботи в сфері виявлення, розшуку та управління активами.

13.1. Співробітництво з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, інституціями, які працюють у сфері виявлення і розшуку незаконних активів, управління арештованим майном

АРМА чинним законодавством України уповноважене на забезпечення співробітництва з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародного співробітництва у сфері виявлення, розшуку та управління активами, а також з аналогічними агентствами країн світу.

За 2 роки операційної діяльності АРМА встановлено співробітництво з усіма авторитетними міжнародними утвореннями у цій сфері, які спільно утворюють стійку глобальну світову мережу з іншими пов'язаними організаціями, діють як консультативна група для органів, які працюють у напрямі розшуку незаконних активів, сприяють обміну інформацією та найкращою практикою у галузі.

АРМА використовуються міжнародні майданчики для інформування міжнародних партнерів щодо досягнень України у сфері виявлення і розшуку злочинних активів, управління арештованим та конфіскованим майном, особливостей функціонування національної системи повернення активів, як складової системи протидії корупції.

У 2019 році АРМА продовжило діяльність щодо здійснення співробітництва з органами іноземних держав, до компетенції яких належать питання щодо виявлення, розшуку та управління активами, іншими компетентними органами іноземних держав, відповідними міжнародними організаціям, як це визначено положеннями статті 9 Спеціального закону.

Окремо варто відзначити, що 19-20 листопада 2019 року у м. Алмати (Республіка Казахстан) відбулось щорічне загальне засідання Міжвідомчої мережі з повернення активів Західної та Центральної Азії (ARIN-WCA), в ході якого АРМА набуло статусу спостерігача в ARIN-WCA.

Щорічне загальне засідання Міжвідомчої мережі з повернення активів Західної та Центральної Азії (ARIN-WCA) (19-20.11.2019)

Так, протягом 2019 року співробітники АРМА взяли участь у робочих засіданнях та спеціалізованих заходах таких партнерських міжнародних організацій, мереж та утворень, як:

- ◆ Міжнародна організація кримінальної поліції (INTERPOL);
- ◆ Камденська міжвідомча мережа з повернення активів (CARIN);
- ◆ Платформа офісів з повернення активів держав-членів Європейського Союзу;
- ◆ Міжвідомча мережа з управління активами Балканського регіону (BAMIN);
- ◆ Управління Організації Об'єднаних Націй з наркотиків та злочинності (UNODC);
- ◆ Конференція держав - учасниць Конвенції Організації Об'єднаних Націй проти корупції (COSP);
- ◆ Міжвідомча мережа з повернення активів регіону Західної та Центральної Азії (ARIN-WCA);
- ◆ Комітет Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL);
- ◆ Група з розробки фінансових заходів боротьби з відмивання грошей (FATF);
- ◆ Антикорупційна мережа для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку (OECD).

Двостороння співпраця здійснюється на принципах взаємності в частині обміну досвідом, спільними знаннями з проблематики, що становить спільний інтерес.

З метою налагодження та розширення двостороннього співробітництва у сфері виявлення, розшуку та управління активами:

- представники Агентства з питань

управління та повернення арештованого та конфіскованого майна Французької Республіки (AGRASC) здійснили візит до АРМА;

- представники АРМА здійснили візит до установ з повернення та управління активами Італійської Республіки.

За сприяння Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI) 03.06.2019 відбулась зустріч співробітників АРМА з представниками Агентства з питань управління та повернення арештованого та конфіскованого майна Франції (AGRASC). Голова АРМА Янчук А. презентував відомство, окреслив його цілі і завдання, розповів про виклики, з якими стикається АРМА, та поділився інформацією про досягнення за досить тривалий проміжок часу з моменту його створення.

Представник АРМА 30.10.2019 - 31.10.2019 взяла участь у щорічному засіданні Міжвідомчої мережі з управління активами Балканського регіону (BAMIN), яке проходило у м. Неум, Боснія і Герцоговина, під час якого презентувала учасникам основні напрями діяльності АРМА у сфері управління арештованими активами, приділивши увагу питанням міжвідомчого співробітництва на етапі, що передуює арешту активів (планування перед арештом).

Представник АРМА взяла участь у щорічному засіданні Міжвідомчої мережі з управління активами Балканського регіону (BAMIN) (30-31.10.2019)

Іноземні колеги позитивно оцінили інституційний рівень АРМА та відзначили законодавчі ініціативи Національного агентства. Особливу увагу було приділено ініціативі України щодо розробленого АРМА проекту Резолюції Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції «Зміцнення довіри між державами для поглиблення міждержавного співробітництва сфері повернення активів, одержаних злочинним шляхом».

Щорічне засідання Міжвідомчої мережі з управління активами Балканського регіону (BAMIN) (30-31.10.2019)

3.2. Виконання рекомендацій у рамках Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією

З 2003 року Україна є учасником Стамбульського плану дій по боротьбі з корупцією Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР).

Зазначений План дій є міжнародною угодою, основними принципами якої є

розвиток ефективної і прозорої системи державної служби, посилення боротьби з хабарництвом та забезпечення доброчесності в бізнесі, підтримка активної участі громадськості у реформах.

У рамках участі України в Стамбульському плані дій по боротьбі з корупцією Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку Національним агентством забезпечується виконання рекомендації щодо покращення державної політики, зокрема, у сфері протидії корупції.

Під час чергового 20-го моніторингового засідання Стамбульського плану дій з боротьби проти корупції Антикорупційної мережі ОЕСР 20–22.03.2019 експертами ОЕСР було відзначено стабільний прогрес в інституційному та функціональному становленні АРМА, що було зазначено в Звіті, затвердженому за результатами виконання рекомендацій Антикорупційної мережі ОЕСР. Представник АРМА поінформував ОЕСР щодо досягнутого прогресу у виконанні рекомендацій ОЕСР як у законодавчій, так і в імплементаційній площині, надав інформацію про презентацію Переліку арештованих активів, які передано в управління АРМА, та презентував методичні рекомендації: «Настанови з управління арештованим майном».

Представник АРМА взяв участь у пленарному засіданні Антикорупційної мережі для Східної Європи та Центральної Азії Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР), м. Париж, Французька Республіка (20–22.03.2019)

Імплементация акумульованих ОЕСР передових міжнародних практик у сфері протидії корупції є важливим індикатором оцінки України як надійного партнера.

У рамках міжнародної діяльності АРМА здійснюються заходи з аналізу міжнародних актів, сучасних викликів і тенденцій у сфері розшуку злочинних активів та управління арештованим майном, досліджень, аналітичних наукових праць міжнародних інституцій, експертів, коментарів і пропозицій, що порушуються іноземними партнерами на міжнародних платформах. За результатами такого аналізу розробляються стратегічні документи у сфері розшуку злочинних активів та управління арештованим майном, повернення злочинних активів з іноземних юрисдикцій в Україну.

Дотримуючись ініціативного підходу у формуванні державної політики та імплементації кращих світових практик у сфері розшуку та управління активів, АРМА було розроблено проект Резолюції держав-учасниць Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції «Посилення міжнародного співробітництва в сфері повернення активів та управління замороженими, арештованими і конфіскованими активами» та розпочато роботу щодо підготовки Національної стратегії з повернення активів.

Резолюція держав-учасниць Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції «Посилення міжнародного співробітництва в сфері повернення активів та управління замороженими, арештованими і конфіскованими активами».

У рамках 8-ї сесії Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції (16-20.12.2019, м.Абу-Дабі, ОАЕ) (далі – Конференція) АРМА запропонувала для розгляду держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції (далі – Конвенція) власний

проект резолюції Конференції «Посилення міжнародного співробітництва в сфері повернення активів та управління замороженими, арештованими і конфіскованими активами».

За результатами 6 раундів консультацій з експертами держав-учасниць Конвенції та плідної роботи представників АРМА в останній день роботи 8-ї сесії Конференції консенсусним рішенням прийнято розроблену АРМА резолюцію.

Конференція держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції, що проходила в Об'єднаних Арабських Еміратах (16-20.12.2019)

Прийняті в рамках Конференції резолюції **є офіційною рекомендацією в межах Конвенції для всіх держав-членів вдосконалювати законодавство та інституції. Українська ініціатива у цьому напрямі не стала виключенням.**

Резолюція складається з двох частин, які між собою пов'язані за змістом та відображають основні сфери, що мають бути врегульовані цим документом.

Перша частина «преамбульна» (англ. – preamble part) є концептуальною («теоретичною») базою резолюції і наповнена інформацією, що розкриває її суть і напрям. В ній відзначаються попередні резолюції, звіти Конференції та її робочих груп, ООН та StAR, важливі практичні дослідження щодо питань, які порушуються в резолюції.

Друга частина «оперативна» (англ. – operative part) вже містить безпосередній заклик до держав-учасниць щодо впровадження нових способів співробітництва, розширення можливостей інституцій, вдосконалення національного законодавства, введення в кожній окремій юрисдикції нових та/або необхідних заходів для вдосконалення національної системи, звісно ж, з урахуванням національного законодавства і необхідності здійснення таких заходів.

Розроблена АРМА резолюція містить низку стратегічних рекомендацій із вдосконалення механізмів розшуку незаконних активів, а також щодо управління арештованим майном.

Серед іншого, **резолюція спрямована на посилення незалежності, спроможностей інституцій, уповноважених на розшук незаконних активів та їх управління.** Крім того, Резолюція посилює механізм міжвідомчого і міжнародного співробітництва, а також підтверджує необхідність вдосконалення підходів з управління арештованими та/або конфіскованими активами в рамках кожної окремої юрисдикції.

У резолюції окремо звертається увага на необхідність здійснення заходів з розробки або вдосконалення національної правової бази та виділення необхідних ресурсів, необхідних для забезпечення того, щоб органи, відповідальні, серед іншого, за розшук злочинних активів та управління арештованим майном, мали змогу ефективно виконувати свої функції.

У рамках **вдосконалення системи розшуку злочинних активів документ орієнтований на:**

- внутрішньодержавних механізмів обміну інформацією між компетентними органами, відповідальними за розшук та повернення злочинних активів;

- забезпечення необхідного рівня транскордонного обміну інформації між компетентними органами, відповідальними за розшук та повернення злочинних активів;

- посилення співпраці з підрозділами фінансової розвідки;

- розширення доступу до відповідних джерел інформації, включаючи міжнародні бази даних, що, в свою чергу, позитивно вплине на якість та ефективність виявлення та розшук доходів, одержаних злочинним шляхом.

При цьому, для підвищення ефективності міжвідомчої координації у резолюції пропонується державам-учасницям Конвенції розробити національні стратегічні документи стосовно повернення злочинних активів та боротьби з корупцією.

Для вдосконалення національних механізмів управління арештованим майном у резолюції держави-учасниці Конвенції закликаються до:

- впровадження належних відкритих механізмів управління з метою збереження вартості та стану арештованих активів до їх конфіскації;

- запровадження конфіскації майна поза кримінальним провадженням (цивільну конфіскацію);

- впровадження різних моделей розпорядження та управління конфіскованими доходами, зокрема шляхом створення та наповнення конфіскованими доходами фондів спеціального призначення, соціального повторного використання конфіскованих активів тощо;

- забезпечення необхідним кадровим потенціалом компетентних органів, відповідальних за управління замороженими, арештованими та конфіскованими доходами від злочинної діяльності, а також вдосконалення національної правової бази для забезпечення ефективного регулювання

управління такими доходами.

У резолюції звертається увага на необхідність підвищення потенціалу компетентних органів, відповідальних за управління арештованими та/або конфіскованими активами, з метою їх залучення на ранніх стадіях процесу підготовки і планування арешту активів.

Окремим пунктом резолюції держави-учасниці Конвенції закликаються сприяти активній участі представників громадянського суспільства, неурядових організацій, приватного сектору і наукових установ у запобіганні та боротьбі з корупцією.

З метою належної імплементації Резолюції АРМА в 2019 році розроблено План заходів з імплементації Резолюції, який буде затверджений розпорядженням Кабінету Міністрів України.

3.3. Національна стратегія з повернення активів

У 2018 році за ініціативи АРМА та за підтримки Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI) групою міжнародних експертів було проведено незалежну зовнішню технічну оцінку АРМА, за результатами якої у звіті було надано низку рекомендацій щодо подальшого зміцнення інституційного та професійного потенціалу установи, в тому числі **була надана рекомендація щодо розробки Національної стратегії з повернення активів** (далі – Стратегія).

Відповідно до звернення АРМА EUACI до розробки Стратегії залучено пана Клаудіо Строліго, який є визнаним міжнародним експертом зі значним досвідом підготовки нормативно-правових актів та стратегічних документів для іноземних держав, міжнародних організацій і спеціалізованих установ, таких як Рада Європи, Егмонтська група, World Bank Group, UNODC тощо.

Під час першої місії в Україну, яка відбулась 03-05.09.2019, Клаудіо Строліго провів низку зустрічей з представниками АРМА, Державної служби фінансового моніторингу України, Національної поліції України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Національного антикорупційного бюро України, Державного бюро розслідувань, Генеральної прокуратури України, Вищого антикорупційного суду з метою всебічного ознайомлення зі станом справ, нормативно-правовим регулюванням та діяльністю у відповідній сфері.

Таким чином, **АРМА створило робочу групу, діяльність якої спрямована на розробку спільно з міжнародним експертом Національної стратегії з повернення активів та плану дій з її імплементації.** До складу робочої групи увійшли представники Міністерства юстиції України, Генеральної прокуратури України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, Державного бюро розслідувань, Служби безпеки України, Державної служби фінансового моніторингу, судді Вищого антикорупційного суду України, а також представники Трансперенсі Інтернешл Україна.

У приміщенні АРМА 07.10.2019 відбулося підготовче засідання робочої групи з питань розробки Національної стратегії з повернення активів, на якому були обговорені організаційні питання діяльності Робочої групи, графік зустрічей представників органів державної влади в рамках візиту міжнародного експерта Клаудіо Строліго в Україну (8.10.2019 - 10.10.2019).

Окрім зазначеного, на підготовчому засіданні Робочої групи учасники підтримали ініціативу АРМА щодо виконання установою функцій секретаріату Робочої групи, а також відзначили доцільність розробки Плану заходів паралельно з розробкою Стратегії.

З метою розробки Стратегії та Плану заходів 08.10.2019 - 10.10.2019 в приміщенні АРМА відбулися засідання Робочої групи спільно з міжнародним експертом.

За результатами засідань Робочої групи було затверджено структуру Стратегії, пріоритетні напрями розвитку та діяльності органів влади України у сфері повернення активів та узгоджено питання щодо необхідності вдосконалення законодавства у даній сфері, інституційного розвитку, міжвідомчого та міжнародного співробітництва тощо.

Після набуття чинності Національної стратегії з повернення активів та плану дій з її імплементації передбачається створення міжвідомчого наглядового органу з питань їх реалізації.

Очікується, що на початку 2020 року буде завершена розробка Стратегії та Плану заходів з її імплементації.

Україна буде третьою країною в світі (після Великобританії та Швейцарії), в якій буде затверджено такий комплексний документ.

Національна стратегія з повернення активів та План дій щодо її імплементації мають стати основою для довгострокового планування, розвитку та вдосконалення системи повернення злочинних активів та дорожньою картою співпраці органів влади у цьому напрямі.

3.4. Співробітництво з Європейським Союзом

Створення АРМА було одним із основних критеріїв виконання Україною Плану дій з лібералізації візового режиму з ЄС, обумовлене відсутністю в Україні дієвого механізму пошуку активів, одержаних злочинним шляхом, та управління такими активами.

Рішенням Ради Європейського Союзу від 06.12.2007 № 2007/845/JHA щодо співпраці між установами з повернення активів у сфері розшуку та виявлення доходів від злочинів або іншого майна, пов'язаного із злочинами, передбачено створення (визначення із числа існуючих) органів, відповідальних за розшук, виявлення активів, які можуть бути арештовані у кримінальному провадженні, а також обмін інформацією щодо таких активів між державами-членами ЄС.

З метою забезпечення імплементації Рішення Ради Європейського Союзу від 06.12.2007 № 2007/845/JHA та враховуючи рекомендації Європейської комісії, у 2009 році було започатковано неформальну Платформу установ з повернення активів ЄС. Платформа покликана сприяти діалогу держав-членів ЄС щодо практичних аспектів діяльності у сфері виявлення і розшуку незаконних активів, протидії відмиванню коштів, нових законодавчих ініціатив ЄС, вдосконалення системи обміну інформацією між установами з повернення активів ЄС та третіх країн.

Представники АРМА з червня 2017 року на партнерських засадах на регулярній основі беруть участь у заходах в рамках діяльності Платформи установ з повернення активів держав-членів ЄС, підгрупи з питань управління активами та підгрупи з питань віртуальних валют, які функціонують в рамках Платформи.

Протягом 2019 року представники АРМА взяли участь у 17-му та 18-му засіданнях

Платформи установ з повернення активів держав-членів ЄС та засіданні підгрупи з питань віртуальних валют в рамках Платформи, які проходили у м. Брюссель (Королівство Бельгія).

Участь у заходах, які ініціюються Європейською Комісією та спрямовані на розвиток міжнародного співробітництва у сфері виявлення, розшуку та управління активами, для представників установ з повернення активів ЄС та АРМА, зокрема, є зручним майданчиком для обміну досвідом і кращими практиками, отримання актуальної інформації про організаційні та законодавчі зміни, тенденції, статистичні дані, виклики, рекомендації у відповідній сфері, а також іншою важливою інформацією.

Окрім того, систематичне інформування європейських колег про практичні аспекти роботи АРМА, а також проведення ефективних заходів двостороннього співробітництва у сфері виявлення та розшуку активів дозволяють позиціонувати АРМА як надійного партнера для співпраці у цій сфері, підтверджують послідовну політику Уряду України щодо боротьби із корупцією.

Підтримка, що надається АРМА зі сторони Європейського Союзу, не обмежується залученням установи до роботи Платформи установ ЄС з повернення активів.

З самого початку запуску роботи АРМА **проект «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні» (EUACI) став основним донором** щодо надання міжнародної технічної допомоги установі **у сферах інституційного розвитку, надання матеріально-технічної та експертно-консультаційної допомоги, підготовки персоналу, налагодження міжнародного співробітництва тощо.**

Представники АРМА взяли участь у засіданні робочої групи з боротьби з корупцією та відмивання грошей у штаб-квартирі ГУАМ (28.11.2019 - 29.11.2019)

Представники АРМА взяли участь у засіданні робочої групи з боротьби з корупцією та відмивання грошей, яке проходило 28.11.2019 - 29.11.2019 у штаб-квартирі ГУАМ (м. Київ). Під час зустрічі обговорювались питання щодо виявлення доходів, отриманих злочинним шляхом, за допомогою віртуальних та електронних грошей. У рамках обміну інформацією учасники поділились національною практикою з повернення коштів з офшорних зон та розглянули кейси в цій сфері.

3.5. Міжнародна технічна допомога

Відповідно до положень Угоди про фінансування заходу «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні», укладеної між Урядом України та Європейською комісією 24.11.2016, у червні 2017 року було розпочато реалізацію Програми «Антикорупційна ініціатива Європейського Союзу в Україні» (далі -EUACI).

АРМА є бенефіціаром та реципієнтом міжнародної технічної допомоги в рамках реалізації компоненту 1 проекту міжнародної технічної допомоги (реєстраційний номер 3582-02) - Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні.

Допомога, що надається АРМА, базується на Меморандумі про наміри EUACI зі

сприяння розвитку АРМА (Development engagement document – DED), підписаному у 2017 році, а також на щорічних планах співробітництва між АРМА та ЕУАСІ.

У 2019 році було погоджено План співробітництва АРМА з Програмою ЄС «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні» на 2019 рік (затверджено наказом АРМА від 11.06.2019 № 227), що передбачає такі основні напрями:

- стратегічний розвиток АРМА;
- допомога у сфері ІТ та матеріально-технічного забезпечення;
- надання експертно-консультаційної допомоги щодо розробки нормативно-правових актів;
- організація навчальних заходів, тренінгів;
- імплементація комунікаційної стратегії АРМА.

Ключові результати, досягнуті у рамках реалізації проекту у 2019 році:

- ✓ підготовлено дослідження щодо міжнародної практики використання механізму планування перед арештом, проведено відповідну презентацію для представників заінтересованих органів влади України, надано відповідні рекомендації для впровадження інструменту в Україні;
- ✓ проведено середньострокові тренінги з підвищення рівня володіння англійською мовою;
- ✓ з метою розвитку міжнародного співробітництва АРМА надано сприяння в організації навчальних поїздок до установ з повернення та управління активами Італії, а також організовано візит представників Агентства з повернення та управління активами Республіки Франція

(AGRASC) до АРМА;

✓ проведено низку спеціалізованих тренінгів (щодо використання Excel, Access, SQL) для аналітиків Управління виявлення та розшуку активів АРМА;

✓ проведено низку спеціалізованих тренінгів із залученням іноземних фахівців з питань проведення фінансових розслідувань тощо.

Слід відзначити, що організація ЕУАСІ спільних тренінгів, навчальних заходів та поїздок, у яких брали участь представники АРМА, НАБУ, САП, Держфінмоніторингу та інших органів, сприяли налагодженню більш тісного міжвідомчого співробітництва та встановленню контактів і довіри між співробітниками органів.

Крім того, така допомога сприяє досягненню міжвідомчого консенсусу та розумінню з досить складних та нових для України питань планування перед арештом та Національної стратегії з повернення активів.

У рамках саміту Україна – ЄС 08.07.2019 у Києві Уряд України та Європейська комісія підписали угоду про фінансування Програми «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні (ЕУАСІ) – Фаза II», що розрахована на п'ять років.

З метою визначення шляхів подальшого співробітництва між АРМА та ЕУАСІ під час реалізації Програми «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні (ЕУАСІ) – Фаза II» (2020-2025 рр.) та відповідного їх оформлення у запропонованій формі меморандуму щодо залучення допомоги розвитку (Development engagement document – DED) завершується робота з підготовки запропонованого документа.

4. ДІЯЛЬНІСТЬ З ВИЯВЛЕННЯ ТА РОЗШУКУ АКТИВІВ

Вирішення питань, що виникають під час досудового розслідування, пов'язаних із виявленням та розшуком активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, є одним із головних напрямів діяльності АРМА. Протягом 2019 року силами співробітників АРМА та партнерів значно розширено джерела пошуку інформації, створено нові механізми взаємодії між Національним агентством і правоохоронними органами, продовжено роботу над створенням нових способів та засобів виявлення та розшуку активів, а також забезпечено представлення АРМА на міжнародній арені з метою налагодження співробітництва з іншими країнами світу.

4.1. Узагальнена оцінка стану справ у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, основні проблеми та пропозиції щодо їх розв'язання

Доступ до джерел інформації, необхідних для виконання функцій з виявлення та розшуку активів

Станом на кінець 2019 року на підставі укладених меморандумів та угод, прийнятих спільних рішень АРМА отримало доступ до 43 реєстрів та інформаційних баз даних, розпорядниками та/або володільцями яких є державні органи та органи місцевого самоврядування, а уповноважені особи АРМА мають право витребувати у цих органів документи, що сприяють процесу виявлення та розшуку активів. Доступ для інших користувачів до відповідних джерел закритий або суттєво обмежений. Станом на кінець 2018 року АРМА мало доступ до 19 реєстрів та інформаційних баз даних.

Крім того, з метою отримання доступу до нових джерел інформації щодо активів та/або автоматизованого доступу до них у 2019 році АРМА організовано здійснення таких заходів:

- взаємодія з Державним агентством рибного господарства України,
- взаємодія з Фондом державного майна

України,

- проведено дослідження інформаційних ресурсів Антимонопольного комітету України з метою отримання відповідного доступу до інформації про активи та їх власників;

- організовано прийняття АРМА та Міністерством юстиції України спільних рішень з питання отримання автоматизованого доступу АРМА до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно, Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб -- підприємців та громадських формувань за допомогою програмного інтерфейсу, вжито необхідних заходів для підписання відповідних протоколів та забезпечення технічної можливості отримання АРМА доступу;

- з метою отримання автоматизованого доступу до інформаційних ресурсів Державної фіскальної служби України організовано підписання АРМА та ДФС спільних протоколів;

- з метою підвищення рівня поінформованості серед органів слідства та прокуратури в Україні про можливості АРМА з міжнародного розшуку активів, організації

навчальних тренінгів або семінарів із залученням представників правоохоронних органів, забезпечено організацію заходів, спрямованих на підписання меморандумів про співпрацю та взаємодію АРМА з навчальними закладами, де проходять підвищення кваліфікації працівники правоохоронних органів;

- проведено консультативну зустріч з представником Міжвідомчого науково-дослідницького центру з проблем боротьби з організованою злочинністю з питань подальшої співпраці. Підписання меморандуму щодо взаємного обміну інформацією, необхідною для виявлення та розшуку активів.

У результаті реалізації АРМА повноважень, визначених пунктом 10 частини першої статті 62 Закону України «Про банки і банківську діяльність», налагоджено взаємодію з 68 комерційними банками з метою отримання інформації щодо наявності та стану банківських рахунків, операцій за рахунками юридичної або фізичної особи, фізичної особи - суб'єкта підприємницької діяльності.

Крім того, АРМА налагоджено співпрацю щодо отримання відповідної інформації з уповноваженими особами Фонду гарантування вкладів та банками, які знаходяться у ліквідації.

У 2019 році АРМА направило 1175 запитів до банківських установ, що більше ніж в 4 рази перевищує показник 2018 року – 251 запит. Результат досягнуто, зокрема за рахунок спрощення процедури скерування запитів засобами електронної пошти Національного банку України.

Співробітниками АРМА проводиться постійний аналіз якості надання інформації банківськими установами. Середній час відповіді від банку становить 5 робочих днів та постійно зменшується.

Співробітниками АРМА проводиться постійний аналіз якості надання інформації банківськими установами. Середній час відповіді від банку становить 5 робочих днів та постійно зменшується.

З метою підвищення ефективності міжвідомчого співробітництва вживаються координаційні заходи з представниками банківських установ щодо якості надання відповідних відомостей, мінімізації часу для обміну інформацією за допомогою використання ресурсів електронної пошти Національного банку України, а також стосовно кримінальної відповідальності співробітників банків за незаконне розголошення відомостей досудового розслідування.

АРМА за 2019 рік виявлено грошових коштів на загальну суму: 876,78 млн гривень, 16,59 млн доларів, 7,7 млн євро.

Крім того, співробітниками Національного агентства розроблено типові алгоритми виявлення та розшуку активів з використанням аналізу руху коштів та підготовлено пропозиції щодо впровадження інструментів комплексної аналітики, новітніх технологій та автоматичної обробки відомостей, що надаються банками.

За допомогою використання макросів в Microsoft Excel удосконалено роботу з великими масивами даних з банківських виписок. Застосування побудови робочих таблиць та запитів на фільтрування інформації Microsoft Access дозволяє співробітникам відшукати конкретні грошові кошти у великій кількості фінансових операцій.

Відомості щодо грошових коштів на банківських рахунках є важливими для правоохоронних органів у контексті накладення арешту вкримінальному провадженні. Швидкість надання вказаної інформації дозволяє правоохоронцям попередити зняття або переказ коштів з відповідних банківських рахунків.

Організація міжнародної співпраці в сфері виявлення та розшуку активів

Протягом 2019 року забезпечено представництво АРМА на міжнародній арені з метою налагодження співробітництва з іншими країнами світу з питань виявлення та повернення злочинних активів:

- проведено зустріч з офіцером зв'язку Чеської Республіки щодо налагодження співпраці у сфері виявлення та розшуку активів;

- взято участь на запрошення Голови місії Консультативної місії Європейського Союзу в Україні у міжнародному науково-практичному семінарі на тему «Актуальні питання в розслідуваннях економічних злочинів»;

- взято участь у семінарі «Розслідування відмивання коштів. Конфіскація активів» за підтримки Бюро з міжнародних питань у сфері боротьби з незаконним обігом наркотиків та правоохоронних питань Державного департаменту США;

- підготовлено та надано пропозиції для робочої групи з підготовки Посібника/Інструкції з паралельних фінансових розслідувань (ПФР) в рамках кримінальних проваджень (проект ДІЯ-ЄС: Заходи ЄС з питань протидії наркотикам та організованій злочинності, інтенсивне співробітництво та нарощування потенціалу для боротьби з організованою злочинністю у сфері наркоторгівлі вздовж «героїнового маршруту»);

- забезпечено організацію матеріалів для проведення навчальних тренінгів шляхом координації з ЕУАСІ;

- взято участь у навчальній програмі Організації економічного співробітництва та розвитку (ОЕСР) на тему: Anti-Money Laundering: Current Trends, Prosecutions, and the Challenges around Cryptocurrencies («Протидія легалізації (відмиванню) доходів: сучасні тенденції, переслідування та виклики навколо криптовалют»), що відбулась у м. Остія (Італія);

- взято участь у спільному експертному засіданні Комітету Ради Європи з оцінки заходів протидії відмиванню коштів та фінансуванню тероризму (MONEYVAL) і Групи з розробки фінансових заходів боротьби з відмиванням грошей (FATF) та семінарі щодо кримінального переслідування фінансування тероризму, який відбувся у м. Тель-Авів (Держава Ізраїль);

- взято участь у Глобальній антикорупційній програмі, що організувалася INTERPOL у м. Бухарест (Румунія), та конференціях, які організувалися EUAM Ukraine на території України;

- проведено зустріч з міжнародним експертом з питань підготовки Стратегії з повернення активів, набутих злочинним шляхом, Клаудіо Строліго, за Програмою Європейського Союзу «Антикорупційна ініціатива ЄС в Україні» щодо розроблення Національної стратегії з повернення активів;

- проведено зустріч з представниками Інтерполу щодо проблематики вчинення злочинів, пов'язаних з незаконною вирубкою деревини;

- на виконання листа Інтерполу щодо налагодження співпраці підготовлено проєкт меморандуму щодо взаємодії.

Як урядовий експерт з питань здійснення оцінки імплементації положень Конвенції ООН проти корупції, зокрема, Глави V Конвенції щодо повернення активів, представник від АРМА (начальник Управління виявлення та розшуку активів) взяв участь в огляді виконання Республікою Хорватія Конвенції ООН проти корупції. За результатами були надані відповідні коментарі та пропозиції.

Крім того, до контрольного переліку питань самооцінки про виконання Україною положень глав II «Заходи щодо запобігання корупції» та V «Заходи щодо повернення активів» Конвенції ООН проти корупції підготовлено необхідні пропозиції, які було враховано у відповідному звіті.

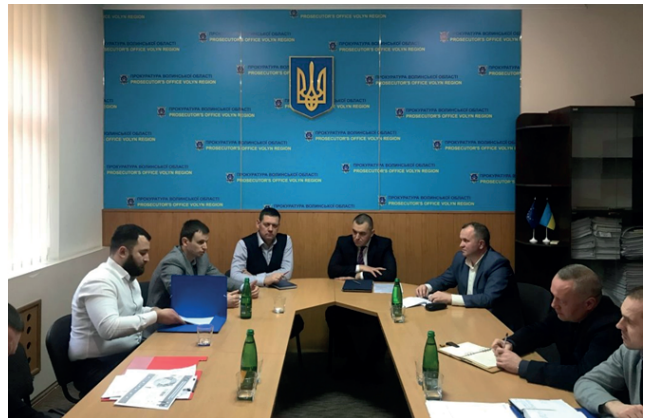
Організація взаємодії з правоохоронними органами, участь у спільних заходах з питань виявлення та розшуку активів

У 2019 році ініційовано та/або організовано участь представників АРМА в таких заходах:

- ✓ проведено спільний навчально-методичний семінар з представниками прокуратури Тернопільської області на тему «Вирішення питань, що виникають під час досудового розслідування, пов'язаних із виявленням та розшуком активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні» у м. Тернопіль;
- ✓ проведено зустріч з представниками правоохоронних органів Одеської та Херсонської області для обговорення питань, пов'язаних з розшуком активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, у містах Одеса та Херсон;
- ✓ проведено зустріч з прокурорами Чернігівської області щодо налагодження подальшої співпраці;
- ✓ у рамках надання методичної та консультаційної допомоги організовано проведення та взято участь у спільному заході з представниками правоохоронних органів Чернівецької області з метою висвітлення інституційної спроможності АРМА, налагодження подальшої взаємодії у сфері виявлення та розшуку активів;
- ✓ взято участь у роботі круглого столу «Практика роботи Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»;
- ✓ підготовлено матеріали для проведення круглого столу з залученням працівників правоохоронних органів на тему «Проблеми виявлення, розшуку та накладання арешту на криптовалютні активи, шляхи та методи їх вирішення»;
- ✓ проведено зустріч з представниками Департаменту боротьби з кіберзлочинні-

стю Національної поліції Міністерства внутрішніх справ України та Головного оперативного управління Державної фіскальної служби України з питань обговорення розроблених рекомендацій на тему: «Проблеми виявлення, розшуку та накладання арешту на криптовалютні активи, шляхи та методи вирішення»;

- ✓ розроблено проєкт методичних рекомендацій для слідчих, детективів та прокурорів з питань виявлення, розшуку та накладання арешту на криптовалютні активи;
- ✓ взято участь у конференції «Бізнес і конфлікти 2019» Тіньова економіка. Конкуренція. Рейдерство», яка була організована за участю компанії «Страбіс Веб»;
- ✓ проведено робочу зустріч з прокурорами відділу організації і процесуального керівництва досудовими розслідуваннями, яке здійснюється слідчими територіального управління Державного бюро розслідувань Генеральної прокуратури України, щодо співробітництва АРМА та Генеральної прокуратури України стосовно фінансового аналізу з метою розшуку активів у рамках кримінальних проваджень;

Робоча зустріч за участю представників центрального апарату АРМА, Західного міжрегіонального територіального управління АРМА та прокуратур Львівської і Волинської областей (19.12.2019).

- ✓ організовано відрядження працівників АРМА, з метою налагодження співпраці з правоохоронними органами, до Чернівецької, Херсонської, Одеської, Миколаївської, Полтавської, Львівської

областей, до Вінниці, Хмельницького, Чернігова тощо. Організовано співпрацю та проведено робочі зустрічі з представниками центральних апаратів та територіальних органів Національного антикорупційного бюро України, Генеральної прокуратури України, Державної фіскальної служби України тощо. Під час відряджень та робочих зустрічей проведено презентації, роз'яснювальну роботу з слідчими, прокурорами, керівниками правоохоронних органів;

✓ проведено зустріч з представниками Управління по боротьбі з кіберзлочинністю Служби безпеки України з питань виявлення, розшуку та накладення арешту на криптовалютні активи;

✓ взято участь у публічній дискусії на тему: «НАБУ, АРМА, САП – досягнення та виклики у роботі», що відбулась у м. Харків.

Робоча зустріч за участю представників центрального апарату АРМА, Західного міжрегіонального територіального управління АРМА та прокуратур Львівської і Волинської областей (19.12.2019).

Заходи щодо створення ІТ-лабораторії

З метою ефективного виконання завдань і функцій, визначених законодавством, а також запровадження сучасних інструментів, методів виявлення та розшуку активів, АРМА ініціювала створення ІТ-лабораторії, направленої на проведення forensic-заходів, будь-яких цифрових носіїв інформації з метою виявлення прямих чи опосередкованих зв'язків фігурантів кримінальних проваджень з активами в Україні та за її кордоном. Ці заходи сприятимуть підвищенню ефективності

розшуку та виявлення активів, дадуть поштовх плідній взаємодії з правоохоронними органами України, що в результаті сприятиме пришвидшенню здійснення розслідування кримінальних проваджень.

Станом на кінець 2019 року для запуску цього проекту працівники АРМА провели низку консультацій з представниками різних правоохоронних органів України (Державний науково-дослідний експертно-криміналістичний центр, Національне антикорупційне бюро України) та вивчили успішний досвід іноземних країн (Ізраїль, Ірландія), які вже створили подібні підрозділи, крім того:

- розроблено та оновлено проект концепції створення ІТ-лабораторії, яку викладено у формі оновленої презентації, враховуючи зміни щодо використання безкоштовних інструментів аналізу даних з цифрових носіїв інформації;

- проведено зустріч з представниками компанії AccessData щодо побудови комплексної інфраструктури та сучасних інструментів для створення ІТ-лабораторії;

- проведено робочу зустріч з представниками криміналістичної лабораторії Державного науково-дослідного експертно-криміналістичного центру Міністерства внутрішніх справ України та отримано консультації стосовно коректної побудови внутрішніх процесів в ІТ-лабораторії;

- проведено зустріч з представниками лабораторії комп'ютерної криміналістики «CyberLab» стосовно отримання тестового доступу до їх матеріально-технічної бази та спеціалізованого програмного забезпечення для практичної демонстрації можливостей;

- створено перелік існуючих, безкоштовних інструментів для проведення глибокого аналізу інформації з будь-яких цифрових носіїв інформації;

- підготовлено перелік заходів, які можуть бути виконані за допомогою

безкоштовного програмного забезпечення для аналізу цифрових носіїв інформації.

У результаті проведеного аналізу створено концепцію реалізації цього проекту, в рамках якої визначено першочергові потреби та стратегічні цілі, включаючи способи їх досягнення, в разі наявності належного рівня фінансування.

Також, працівниками АРМА визначено спосіб взаємодії з представниками правоохоронних органів, згідно з чинним законодавством України.

Відповідно, визначено, що правовими підставами для здійснення вищевказаних forensic-заходів у IT-лабораторії є Порядок взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури, виконанні запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів, затверджений спільним наказом АРМА, Національного антикорупційного бюро України, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства фінансів України від 20.10.2017 № 115/197-о/297/586/869/857 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 02.11.2017 за № 1342/31210.

**Щодо здійснення заходів із
нормативно-правового забезпечення
діяльності АРМА (погодження, розробка,
супроводження та реєстрація
нормативно-правових актів) у сфері
виявлення та розшуку активів**

У звітному періоді вжито заходи, пов'язані з необхідністю прийняття нормативно-правових актів у сфері виявлення та розшуку активів:

- розроблення та направлення на узгодження до Генеральної прокуратури України, з метою визначення механізму отримання АРМА доступу до Єдиного реєстру досудових розслідувань, пропозицій щодо внесення змін до Положення

про порядок ведення Єдиного державного реєстру досудових розслідувань;

- розроблення, супроводження та державна реєстрація нормативно-правового акта – спільного наказу АРМА, Міністерства внутрішніх справ України від 25.09.2019 № 438/802, «Про внесення змін до Порядку надання Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, відомостей із персонально-довідкового обліку єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 15.10.2019 за № 1114/34085 ;

- розроблення, супроводження та державна реєстрація нормативно-правового акта – спільного наказу АРМА, Міністерства внутрішніх справ України від 30.08.2019 № 409/744, «Про внесення зміни до наказу Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Міністерства внутрішніх справ України від 19.09.2018 № 291/771», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 20.09.2019 за № 1047/34018;

- розроблення та супроводження нормативно-правового акта – спільного наказу АРМА, Міністерства фінансів України «Про внесення змін до деяких нормативно – правових актів з питань інформаційних відносин Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Державної податкової служби України»;

- розроблення та супроводження нормативно-правового акта – спільного наказу АРМА, Міністерства фінансів України «Деякі питання надання Національному агентству України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, доступу до інформаційних ресурсів Єдиної автоматизованої інформаційної системи Державної митної служби України».

Організовано підготовку пропозицій щодо необхідності розробки, внесення змін/доповнень до законодавства України, у тому числі на виконання відповідних доручень, що надходять до АРМА.

Так, протягом звітного періоду, з метою виконання покладених завдань, організовано надання пропозицій (розроблено відповідні проекти), спрямованих на удосконалення правового регулювання у сфері виявлення, розшуку та управління активами, зокрема розроблено механізм внесення змін до депозитарної системи України у зв'язку з виконанням АРМА функції з управління арештованими цінними паперами, який в результаті співпраці зі спеціалістами Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – НКЦПФР) був відображений у рішенні НКЦПФР від 28.12.2018 № 928 «Про затвердження Змін до Положення про провадження депозитарної діяльності (щодо сприяння залученню інвестицій)».

Крім того, з метою підвищення ефективності діяльності у сфері виявлення та розшуку активів у 2019 році організовано проведення (реалізовано, продовжено роботу) таких заходів:

- опрацювання матеріалів та узагальнення міжнародної практики стосовно видів та особливостей електронних гаманців, на яких може міститись криптовалюта;

- підготовлення аналітичної довідки на тему «Індикатори наявності віртуальних валют на цифрових носіях інформації»;

- здійснення консультативної зустрічі з керівником проектів та програм Департаменту відкритих ринків Національного банку України Бахтарі Емалом Аюбовичем з питань роз'яснення офіційної позиції НБУ щодо правового регулювання криптовалюти в Україні;

- проведення консультативної

зустрічі з представником Міжвідомчого науково-дослідницького центру з проблем боротьби з організованою злочинністю з питань подальшої співпраці та підписання меморандуму щодо взаємного обміну інформацією, необхідною для виявлення та розшуку активів;

- оновлення переліку відкритих джерел інформації в мережі Інтернет для підвищення ефективності та результативності, в процесі здійснення заходів з виявлення та розшуку активів за методами OSINT;

- взяття участі у форумі Open Data Forum 2019, де висвітлювалися сучасні тенденції користування та збору інформації з відкритих джерел даних;

- проведення поглибленого аналізу існуючих інструментів для обробки та візуалізації великих масивів даних з метою підготовки коректних технічних вимог для оголошення закупівлі по придбанню i2 Analysts Notebook;

- підготовлення алгоритму проведення дослідження цифрових носіїв інформації на предмет виявлення інформації, яка може свідчити про наявність активів у фігурантів кримінальних проваджень;

- організування та проведення тренінгів за темами: «Формування та аналіз статистичних даних», «Взаємодія з правоохоронними органами України. Підготовка висновків спеціаліста» тощо;

- запровадження, вдосконалення системи інформаційно-аналітичної та статистичної діяльності шляхом впровадження в операційну роботу окремих модулів обробки й аналізу звітності, моніторингу, у тому числі щодо індивідуальних показників роботи працівників у процесі виконання завдань з виявлення та розшуку активів.

Заходи й ініціативи, спрямовані на подолання існуючих викликів, підвищення ефективності діяльності АРМА у сфері виявлення та розшуку активів

Протягом 2019 року з метою подолання існуючих викликів проводилась робота за такими ключовими напрямками діяльності у сфері виявлення і розшуку активів:

- ① здійснення фінансового аналізу:
  - розробка типових алгоритмів виявлення та розшуку активів з використанням фінансового аналізу;
  - впровадження новітніх технологій, автоматичних засобів збору й обробки даних;
  - підвищення кваліфікації персоналу у сфері аудиту та фінансового аналізу;
  - надання висновків спеціалістів на запити правоохоронних органів;
- ② створення власної IT-лабораторії:
  - здійснення заходів зі збору, обробки та глибокого аналізу інформації з цифрових носіїв інформації, а також комп'ютерів, комп'ютерних систем та мобільних пристроїв;
- ③ міжнародна взаємодія:
  - інтеграція АРМА до міжнародної правоохоронної системи;
  - налагодження сталих каналів зв'язку;
  - підвищення ефективності обміну інформацією;
  - індивідуалізація підходу до взаємодії з кожним із партнерів з врахуванням особливостей законодавства та функціонування правоохоронної системи, доступу до інформації;
- ④ взаємодія з правоохоронними органами:
  - інтеграція в систему правоохоронних органів;
  - підвищення рівня комунікації та довіри;
  - створення умов для проведення спіль-

них розслідувань;

- підвищення швидкості та ефективності фінансового розслідування;

- ⑤ збір інформації з відкритих джерел:
  - розробка нових методів пошуку та відбору даних в глобальній мережі Інтернет;
  - покращення існуючих та впровадження нових інструментів автоматизованого збору відомостей із загальнодоступних джерел;
  - створення сучасного додаткового інструменту аналізу інформації про активи з відкритих даних;

⑥ інформатизація, автоматизація й оптимізація функції виявлення та розшуку активів з метою зменшення фінансових витрат на виконання звернень:

- запровадження системи електронних звернень в цілях виявлення і розшуку активів для працівників правоохоронних органів з автентифікацією та авторизацією користувачів;

- оптимізація та автоматизація роботи із реєстрами, базами даних, аналітичним забезпеченням;

- підвищення швидкості обміну-передачі даних між суб'єктами взаємодії;

⑦ розширення джерел та переліку інформації:

- розширення каналів доступу до офіційної інформації;

- підключення до реєстрів та баз даних приватних суб'єктів господарювання, недержавних установ, організацій, торгових майданчиків тощо;

- розширення мережі каналів інформації з іноземних юрисдикцій;

- диверсифікація та систематизація усього масиву офіційної, відкритої та архівної інформації.

4.2. Основні показники, що характеризують діяльність АРМА у сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні

Кількісні показники виконання звернень правоохоронних органів щодо виявлення та розшуку активів

У рамках реалізації функції з виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, та відповідно до Порядку взаємодії при розгляді звернень органів, що здійснюють досудове розслідування, прокуратури та виконання запитів іноземних держав щодо виявлення та розшуку активів, затвердженого спільним наказом Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, Генеральної прокуратури України, Служби безпеки України, Міністерства внутрішніх справ України, Національного антикорупційного бюро України та Міністерства фінансів України від 20.10.2017 №

115/197-О/297/586/869/857, у 2019 році до АРМА надійшло 1685 звернень від правоохоронних органів (у тому числі запити, що надійшли від компетентних органів іноземних держав), а саме від:

- Національної поліції України – 558,
- органів прокуратури – 362,
- Державної фіскальної/податкової служби України – 369,
- Державного бюро розслідувань – 188,
- Служби безпеки України – 127,
- Національного антикорупційного бюро України – 62,
- міжнародні запити – 19,

у той час як показник за 2018 рік становив 1064 звернення.

Надходження звернень від правоохоронних органів до АРМА у 2019 році

АРМА забезпечено розгляд отриманих звернень у 3-денний строк або строк, встановлений у зверненні.

З метою отримання інформації про активи та для всебічного розгляду звернень правоохоронних органів у звітному періоді організовано направлення 2319 запитів до державних органів. У 2018 році цей показник склав 1952 запита.

Крім того, у 2019 році АРМА направило 1175 запитів до банківських установ, у той час як у 2018 році було направлено 251 запит.

У ході опрацювання звернень правоохоронних органів до здійснення заходів з виявлення та розшуку активів залучено співробітників МТУ АРМА з метою оперативного витребування інформації, що знаходиться в розпорядженні територіальних підрозділів Державної податкової служби України, Державної служби України з питань геодезії, картографії та кадастру, Державної служби України з питань праці та Бюро технічної інвентаризації. Загалом у 2019 році направлено 45 доручень до МТУ щодо здійснення заходів з виявлення та розшуку активів.

Щодо організації взаємодії з правоохоронними органами, участі в спільних заходах з питань виявлення та розшуку активів

Узагальнена статистика виявлених активів за категоріями

У результаті опрацювання звернень у 2019 році АРМА виявлено та розшукано активи, як на території України так і за її межами, з метою їх арешту і конфіскації. Відповідну інформацію передано правоохоронним органам (суб'єктам звернень), зокрема:

Частки у статутних капіталах
30 412,74 млн грн
(у тому числі будівельних корпораціях, агрохолдингах)

€ 7,7 млн
\$ 16,59 млн
₴ 876,78 млн

Цінні папери
3 535,79 млн грн
(у тому числі облігації внутрішньої державної позики України загальною номінальною вартістю 900 млн грн)

190 489
одиниць іншого майна (товарів)

105
одиниць майнових прав інтелектуальної власності

2 284
одиниць с/г техніки

61 394
земельних ділянок
(у тому числі землі агрохолдингу у кількості більш ніж 800 ділянок)

4 195
транспортних засобів
(у тому числі автомобілі марок класу люкс: Lamborghini, Porsche, Maybach, Aston Martin)

8 376
одиниць нерухомості
(у тому числі квартири площею більш ніж 500 кв.м, будинки більш ніж 1000 кв.м, спортивний комплекс на 1300 кв.м)

4.3. Кількість отриманих/надісланих запитів з/до органів іноземних держав, до компетенції яких належать питання щодо виявлення та розшуку активів, інших компетентних органів іноземних держав

У рамках транскордонного обміну інформацією у 2019 році **організовано направлення 62 звернень** стосовно виявлення та розшуку активів в межах кримінальних проваджень за запитами правоохоронних органів до Німеччини, Фінляндії, Великої Британії, Туреччини, Бельгії, Болгарії, Ізраїлю, Кіпру, Швейцарії, Чехії, Словаччини, Румунії, Польщі, Франції, Австрії, ОАЕ, Латвії, Канади, Нідерландів, Іспанії, США, Естонії, Молдови, Кореї. Відповідні органи іноземних держав отримали зазначені запити та надали відповідь.

Також, до АРМА **надійшло 19 міжнародних запитів** стосовно виявлення та розшуку активів від компетентних органів Естонії, Латвії, Франції, Молдови, Бельгії, Ізраїлю, США, Польщі. Всі запити опрацьовано та надано відповіді.

Запити щодо управління активами протягом 2019 року від АРМА до органів іноземних держав та від органів іноземних держав до АРМА не надходили та не надсилались.

На 19-му засіданні Платформи установ з повернення активів держав-членів Європейського Союзу діяльність АРМА була позитивно оцінена. Україна увійшла у **топ 5 активних країн світу** з найбільшою кількістю міжнародних запитів через мережу з повернення активів.

5. ДІЯЛЬНІСТЬ З УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ

До створення АРМА арештоване у кримінальних провадженнях майно в більшості випадків залишалось у віданні власників, що фактично нівелювало мету арешту, оскільки підозрюваний у вчиненні злочину мав можливість одержувати доходи від використання майна, потенційно здобутого злочинним шляхом. У свою чергу, за даних обставин Державний бюджет України було позбавлено можливості отримувати доходи від управління активами під час такого кримінального провадження. Також, досить часто виникали випадки вилучення арештованого майна з обороту із заборорою його продажу, що суттєво порушувало інтереси власників, у зв'язку із особливостями певних видів майна, які є такими, що потребують продажу, наприклад, у зв'язку із наявністю строків придатності до споживання або використання. Суттєво погіршують властивості деяких видів арештованого майна і відсутність належних умов для його зберігання під час кримінального провадження, а іноді – і відсутність у правоохоронних органів коштів на його зберігання. З появою АРМА для держави та бізнесу відкрилися нові можливості розвитку господарської діяльності, нове джерело для наповнення бюджету.

5.1. Узагальнена оцінка стану справ у сфері управління арештованими активами, основні проблеми та пропозиції щодо їх розв'язання

Діяльність АРМА в сфері управління активами у 2019 році характеризується продовженням становлення центрального органу виконавчої влади зі спеціальним статусом, діяльність якого є своєрідним проривом для економіки України на ринку надання послуг з управління активами, на які накладено арешт в рамках кримінального провадження, що забезпечуються діяльністю суб'єктів господарювання, які залучаються АРМА на конкурсних засадах.

Минулий рік став для АРМА черговим роком здобутків та надбань, для аналізу яких слід звернутися до ключових кількісних та якісних показників ефективності здійснення заходів з управління арештованими активами.

Ухвалами слідчого судді, суду в управлінні АРМА передаються різноманітні види активів, серед яких: нерухоме, рухоме майно, транспортні засоби, майно, що посвідчує корпоративні права, тощо. Складність визначення шляху управлін-

ням активами та здійснення подальших заходів прямо залежить не лише від виду активів, але й від їх особливостей, наявності протидії з боку власників або третіх осіб, обставин накладення арешту та передачі в управління тощо.

У діяльності АРМА неодноразово виникали складнощі при здійсненні заходів з управління у зв'язку із недосконалістю постановлених ухвал про арешт активів та передачу в управління. На переконання АРМА, для посилення співпраці АРМА та процесуальних керівників, ще на стадії накладення арешту для постановлення змістовних рішень суду, в яких буде враховано важливі для подальшого управління активами такі аспекти: норми законодавства, якими керується АРМА при прийнятті активів в управління; перелік активів буде вичерпним та міститиме інформацію, необхідну для ідентифікації активів; власник має бути позбавлений правомочностей користування та розпорядження активами для можливості подальшого здійснення заходів з управління тощо.

Теплоелектроцентрально у місті Новий Розділ Львівської області

Теплоелектроцентрально у місті Новояворівськ Львівської області

Ухвала суду про накладення арешту є підставою для постановлення ухвали про передачу активів в управління, яка направляється АРМА з відповідним зверненням прокурора (частина 2 статті 19 Спеціального закону) та з моменту отримання якої АРМА уповноважене на здійснення заходів з управління.

Після отримання ухвали суду, початковою стадією здійснення заходів з управління активами є збір інформації про активи та аналіз ринку. Як правило, цей процес є тривалим і не завжди призводить до отримання всієї необхідної інформації в такому обсязі, який дозволяє приймати швидкі та ефективні управлінські рішення стосовно активів. Саме співпраця АРМА та процесуальних керівників ще до постановлення ухвал про передачу активів в управління дозволить представникам АРМА отримувати всю необхідну інфор-

мацію про активи як від самих прокурорів та слідчих, так і, за їх підтримки, від органів державної влади, юридичних та фізичних осіб тощо, а також дасть змогу заздалегідь оцінювати особливості активів, прогнозувати складнощі, які можуть виникати під час здійснення заходів з управління.

Слід звернути окрему увагу на складнощі, які виникають в АРМА при організації заходів з приймання-передачі активів від прокурорів та, у разі укладення відповідних договорів управління майном (активами), від АРМА управителям, визначеним за результатами конкурсу відповідно до законодавства про публічні закупівлі. Власники активів та їх наймані працівники, орендарі активів, інші пов'язані особи нерідко з недовірою ставляться до діяльності АРМА та висловлюють сумніви щодо законності судових рішень про передачу в управління активів, а також щодо перебування працівників АРМА на території активів. Підтримка з боку слідчих, прокурорів, та залучення інших представників правоохоронних органів до зазначених заходів дозволить АРМА забезпечити їх ефективне проведення, а також збільшить довіру до своєї діяльності з боку власників активів та громадськості.

5.2. Кількісні та якісні показники управління арештованими активами

АРМА завдяки здійсненню заходів з управління, у межах та у спосіб, передбачених законом, протягом 2019 року забезпечило досягнення таких показників у своїй діяльності:

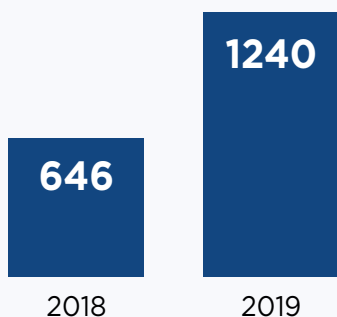
① **Прийняття в управління понад 1240 активів**, переданих ухвалами слідчого судді, суду. Відповідно до частини першої статті 19 Спеціального закону активи приймаються в управління на підставі ухвали слідчого судді, суду чи згоди власника активів, копії яких надсилають АРМА не пізніше наступного робочого

дня після їх винесення (надання) з відповідним зверненням прокурора.

АРМА, під час здійснення заходів з управління активами, діє виключно на підставі судового рішення або згоди самого власника активів. Таким чином, АРМА не може прямо або опосередковано впливати на кількість активів, які передаються в управління ухвалами слідчого судді, суду.

У 2019 році суттєво зросла кількість активів, які були передані АРМА в управління на підставі ухвал суду за зверненням прокурора, у порівнянні з попереднім роком – тоді їх кількість становила **646**.

Активи, передані в управління АРМА у 2018 та 2019 роках

АРМА щодо активів, прийнятих в управління, на постійній основі здійснюється заходи зі збору документів та інформації, зокрема, з матеріалів кримінального провадження у рамках взаємодії з процесуальними керівниками, також направляються запити до органів державної влади, фізичних та юридичних осіб тощо. Після отримання необхідної інформації проводиться її ретельний аналіз для обрання ефективного способу управління, що зможе забезпечити виконання найважливішої функції АРМА – збереження активів та збільшення їх економічної вартості.

② **Здійснення заходів з управління активами, а саме проведення експертизи, забезпечення охорони, збереження,**

транспортування активів. Зокрема, у 2019 році проведено заходи з управління активами за рахунок коштів Державного бюджету України, серед яких: банківські послуги, пов'язані з відкриттям та обслуговуванням депозитних та поточних рахунків, які фінансувалися за рахунок бюджетних коштів; заходи зі зберігання та транспортування транспортних засобів; заходи, пов'язані з наданням нотаріальних послуг і послуг з експертизи. Усі інші заходи щодо активів було здійснено за рахунок коштів управителя або реалізатора, що оплачували відповідні послуги.

АРМА постійно шукає шляхи для зменшення витрат із Державного бюджету України та можливості здійснення заходів щодо активів за рахунок доходів від управління, отриманих управителями під час управління арештованими активами. Витрати на утримання цих активів здійснюються без залучення коштів з Державного бюджету України.

У свою чергу, з метою забезпечення (генерування) надходжень до Державного бюджету України витрати на проведення оцінки активів, які передаються в управління за договором, здійснюються виключно відібраними за результатами конкурсу управителями активів. Таким чином, у 2019 році АРМА вдалося зекономити понад **500 000 гривень** коштів Державного бюджету України, що могли б бути витрачені на зазначені заходи. Витрати на проведення оцінки активів, які передаються на реалізацію, оплачуються відповідним реалізатором.

③ **Передача арештованих активів управителям** для здійснення заходів з їх збереження та, за можливості, збільшення їх економічної вартості.

У результаті забезпечено збереження активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, а також

надходження до Державного бюджету України коштів від управління арештованими активами.

Станом на 31.12.2019 забезпечено надходжень до Державного бюджету України від управління арештованими активами у розмірі - **10 947 993,74 гривень**. Крім того, у січні 2020 року до Державного бюджету України перераховано доходи від управління активами у розмірі - **941 439,73 гривень**. Виходячи із зазначеного, загальний обсяг доходів від управління активами у 2019 році склав **11 889 433,47 гривень**. Порівнюючи даний показник з показником попереднього року, вбачається зростання обсягу надходжень від управління, що відображено в діаграмі.

Доходи від управління активами, сплачені до держбюджету, млн.грн.

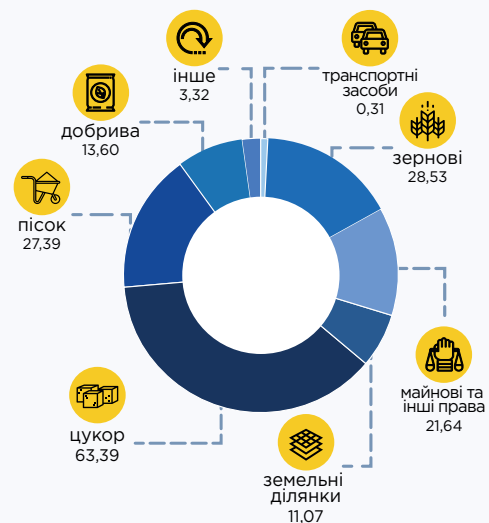
4 Проходження усього циклу управління арештованими активами на підставі договорів управління майном (активами) – від фактичного прийняття активів від прокурорів до їх повернення власникам внаслідок скасування арештів активів, на виконання положень статті 21 Спеціального закону.

5 Забезпечення реалізації активів. З метою організації здійснення заходів з реалізації арештованих активів АРМА на конкурсних засадах було визначено двох організаторів торгів арештованими активами – державне підприємство «СЕТАМ» та товариство з обмеженою відповідальністю «Національна електронна біржа». Співпраця з двома

реалізаторами дозволяє АРМА розширити можливості щодо реалізації активів, що відповідають ознакам Примірною переліку майна, в тому числі у вигляді предметів чи великих партій товарів, зберігання якого через громіздкість або з інших причин неможливе без зайвих труднощів, або витрати на забезпечення спеціальних умов зберігання якого чи управління яким співмірні з його вартістю, або яке швидко втрачає свою вартість, а також майна у вигляді товарів або продукції, що піддаються швидкому псуванню, що підлягає реалізації, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 685.

У 2019 році від реалізації арештованих активів на рахунки АРМА в державних банках забезпечено надходжень у розмірі – 169 248 782,29 гривень. При цьому на кошти, одержані від реалізації активів у 2019 році та які були розміщені на депозитних рахунках у державному банку, протягом 2019 року нараховано процентів у розмірі 14 154 760,34 гривень. Зокрема, серед активів, реалізованих АРМА у 2019 році, є: майно, що посвідчує корпоративні права, транспортні засоби, земельні ділянки, пісок річковий, сільськогосподарська продукція тощо.

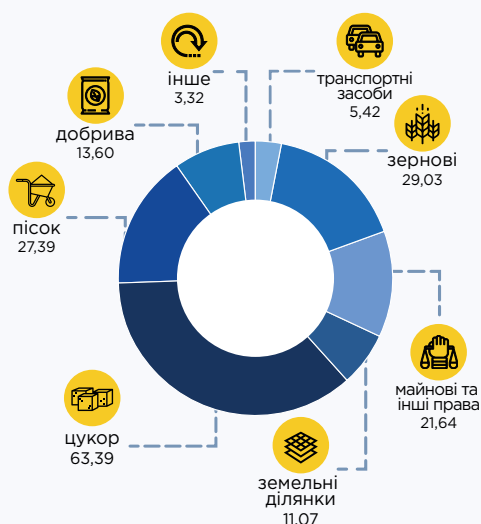
Кошти, отримані від реалізації активів протягом 2019 року, млн грн

Разом з тим, за період діяльності АРМА (2017-2019 рр.) загальна сума коштів, отриманих від реалізації активів, склала **174 857 976,01 гривень**, а сума нарахованих на них процентів – **15 551 553,28 гривень**.

Кошти, отримані від реалізації активів протягом 2017-2019 рр, млн грн

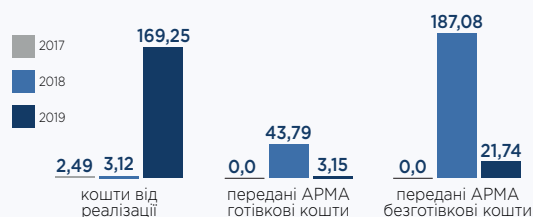
6 **Управління грошовими коштами** є окремим інститутом управління арештованими активами, який діє одночасно в інтересах власника коштів і держави, забезпечуючи їх збереження та збереження їх економічної вартості.

Кошти депозитного портфелю АРМА складаються з:

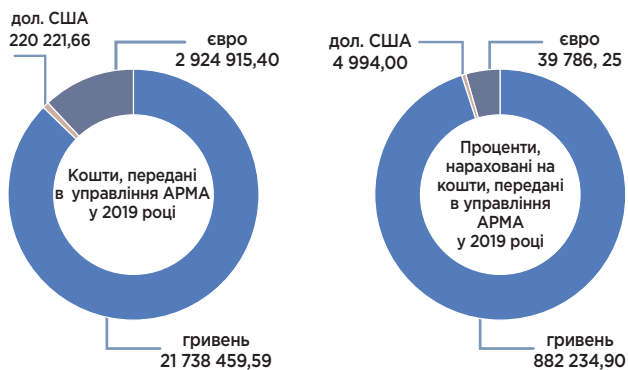
- коштів, що безпосередньо передані АРМА в управління в готівковій та безготівковій формах у гривнях, доларах, євро;
- коштів, отриманих від реалізації арештованих активів.

Динаміка розподілу депозитів АРМА за джерелами коштів, млн грн

(грн. екв-т. по курсу НБУ на 31.12.2018 та 31.12.2019)

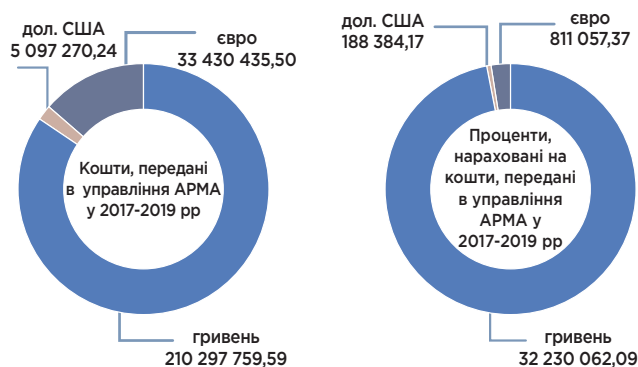

У 2019 році в управління АРМА передано грошові кошти у готівковій та безготівковій формі: **21 738 459,59 гривень**, **9 300 дол.США**, **110 700 євро**, на які, у свою чергу, було нараховано відсотки у розмірі – **882 234,90 гривень**, **210,84 дол. США** та **1505,80 євро** відповідно.

Грн.екв-т по курсу НБУ на 31.12.2019

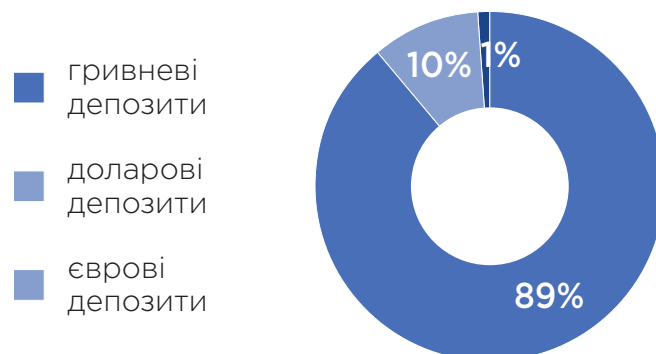
За весь період діяльності АРМА було передано в управління грошові кошти у розмірі – **210 297 759,59 гривень**, **215 200 дол. США** та **1 265 250 євро**, на які, в свою чергу, нараховано відсотків у сумах – **32 230 062,09 гривень**, **7 953,33 дол. США**, **30 696,29 євро** відповідно.

Грн.екв-т по курсу НБУ на 31.12.2019

Підсумовуючи, варто зазначити, що депозитний портфель АРМА, станом на 31.12.2019, становив понад 347,95 млн грн еквіваленту та складався з 309 013 310,21 грн, 218 122,49 дол. США та 1 278 270,70 євро. У процентному відношенні депозитні кошти розподілились так:

Депозитний портфель АРМА на 31.12.2019

5.3. Вартість та узагальнена характеристика активів за категоріями, які виявлені, на які накладено арешт, щодо яких АРМА вживалися заходи з управління

Тип активу	Кількість
Автомобільний транспорт (шт.)	100
Грошові кошти (гривня)	101 661 309
Грошові кошти (долар)	1 003 775
Грошові кошти (євро)	25 421
Житлова нерухомість (од.)	68
Земельні ділянки (шт.)	43
Інше майно (товари) (шт.)	104
Морський та річковий транспорт (шт.)	1
Нежитлова нерухомість (од.)	59
Цінні папери (грн.)	144 609 000
Частки у статутних капіталах (грн.)	245 998 720

5.4. Практичні приклади діяльності АРМА у сфері управління арештованим майном

Офісні приміщення у торговельно - розважальному центрі у м. Києві

Непростим і корисним став досвід управління офісними приміщеннями на трьох поверхах бізнес-центру високого класу у центрі столиці. Завдяки спільним злагодженим діям Генеральної прокуратури України, Національної поліції України та АРМА актив було передано в управління.

Впродовж 2019 року, після приведення приміщень у стан, придатний для передачі в оренду, АРМА забезпечено надходження до Державного бюджету України в розмірі – близько **6 270 000 гривень**, а також отримання управителем достатнього рівня доходів для покриття витрат на утримання активів.

Виробнича нерухомість у Миколаївській області

У жовтні 2018 року до АРМА надійшла ухвала слідчого судді, якою визначено порядок зберігання речових доказів (нерухоме майно), на які накладено арешт у кримінальному провадженні, – майнового комплексу, що знаходиться у Миколаївській області, смт Братське. За результатами конкурсного відбору АРМА визначено управителя активів, укладено договір управління та передано управителю зазначені арештовані активи. Протягом 2019 року управителем забезпечено належне збереження майна, в тому числі часткове відновлення. У результаті здійснення заходів з управління активами відновлено виробничий процес з переробки сировини та виробництва олії, забезпечено надходження до

Державного бюджету України в розмірі – **223 000 гривень** протягом 2019 року.

Виробнича нерухомість у Луганській області

У січні 2018 року до АРМА надійшла ухвала слідчого судді про передачу для здійснення заходів з управління нерухомого майна, що розташоване в Луганській області та за своїм функціональним призначенням є зерновим складом. На виконання договору управління АРМА передано управителю зазначені арештовані активи, що дозволило створити додаткові робочі місця, належне збереження майна та його часткове відновлення. У результаті здійснення управління активами із залученням управителя протягом 2019 року АРМА забезпечило надходження до Державного бюджету України в розмірі – **600 000 гривень**.

Корпоративні права та об'єкти комерційної нерухомості

Одним із найбільших кейсів АРМА стали активи, які належать до відомої групи компаній, зокрема об'єкти нерухомого майна (більше 100 об'єктів комерційної нерухомості) та майно, яке посвідчує корпоративні права. У 2018 році АРМА укладено договір управління майном (активами), відповідно до якого активи було передано для здійснення відповідних заходів з управління. У результаті, АРМА виконує рішення суду, забезпечує збереження активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, а

також надходження до Державного бюджету України коштів від управління арештованими активами, які у 2019 році склали близько **2 655 000 гривень**.

Конгресно-виставковий центр у м. Києві

Восени 2018 року в управління АРМА було передано конгресно-виставковий центр «Парковий» в місті Києві. Вперше управителем було обрано комунальне підприємство міста Києва, яке здійснювало управління активами з жовтня 2018 по травень 2019 року. У першому півріччі 2019 року АРМА забезпечено надходження від управління до Державного бюджету України в розмірі – **більше півмільйона гривень**.

6. РЕЄСТР АКТИВІВ, АРЕШТОВАНИХ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ

У 2019 році АРМА відповідно до статті 25 Спеціального закону з метою виконання функції формування та ведення Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні (далі – Реєстр арештованих активів), здійснено такі заходи.

На виконання укладеного договору між АРМА та Київським науково-дослідним інститутом судових експертиз Міністерства юстиції України, останнім розроблено технічне завдання на створення програмного забезпечення для Реєстру арештованих активів.

За результатом проведеної закупівлі послуг з розробки програмного забезпечення визначений переможець (товариство з обмеженою відповідальністю «Айкюжн ІТ») та укладений договір на розробку програмного забезпечення для Реєстру арештованих активів.

З врахуванням отриманих від розробника програмного забезпечення технічних параметрів та характеристик щодо майбутнього апаратно-програмного комплексу АРМА, а також з метою створення інфраструктури Реєстру арештованих активів та забезпечення його сталої роботи проведені такі процедури публічних закупівель:

- апаратно-програмного комплексу для забезпечення роботи Реєстру з монтажем та пусконаладженням обладнання;
- послуг з надання серверних потужностей комплексної інфраструктури, розміщеної в окремому модулі центру обробки даних та забезпеченої каналами передачі даних;
- ліцензійного програмного забезпечення (система керування базами даних) для створення Реєстру;
- програмного забезпечення для віртуалізації.

АРМА та Державним агентством з питань електронного урядування України 22.10.2019 укладена Угода про підключення до системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта».

Засоби системи електронної взаємодії державних електронних інформаційних ресурсів «Трембіта» використано для налагодження інформаційної взаємодії з Державною судовою адміністрацією України та Міністерством юстиції України з метою наповнення Реєстру арештованих активів інформацією про прийняті судові рішення, а також інформацією щодо стану виконання судових рішень про конфіскацію, спеціальну конфіскацію або стягнення в дохід держави активів у кримінальному провадженні чи у справі про визнання необґрунтованими активів та їх стягнення в дохід держави, у тому числі про кошти, одержані від реалізації активів.

Спільно з розробником програмного забезпечення та АРМА затверджена архітектура рішення побудови та наповнення Реєстру арештованих активів, створене програмне забезпечення, проведені його попередні випробування та тестова експлуатація.

За результатом проведення приймальних випробувань і відповідно до індикатору виконання кроку «455. Впровадження новітніх інформаційних технологій в процесі виявлення та розшуку активів» Плану пріоритетних дій Уряду на 2019 рік, затвердженого розпорядженням Кабінету Міністрів України від 18.12.2018 № 1106-р, Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, введено в дослідну експлуатацію.

Згідно із Законом України від 19.04.2014 80/94-ВР «Про захист інформації в інфор-

маційно-телекомунікаційних системах» державні інформаційні ресурси, які відносяться до інформації з обмеженим доступом, вимога щодо захисту якої встановлена законом, повинні оброблятися в системі із застосуванням комплексної системи захисту інформації з підтвердженою відповідністю. Підтвердження відповідності здійснюється за результатами державної експертизи в порядку, встановленому законодавством.

З метою виконання законів України та нормативно-правових актів із захисту інформації, вирішення наявних проблем у

сфері забезпечення кібербезпеки, пов'язаних із наслідками здійснення кібератак на державні електронні інформаційні ресурси, а також об'єкти критичної інфраструктури, в АРМА була побудована комплексна система захисту інформації з узгодженням результатів експертизи із Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України. За результатами отримано атестат відповідності.

7. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОБОТИ АРМА

Одним з ключових напрямів функціонування АРМА залишається формування державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами. Минулий рік показав нові прогалини та суперечності законодавства України у цій сфері, однак низку принципів питань силами команди АРМА, Уряду та партнерів вдалося вирішити позитивно. АРМА протягом 2019 року було розроблено та подано до затвердження Уряду та Верховної Ради України ряд проектів нормативно-правових актів з метою вирішення нагальних проблем практичного застосування Спеціального закону та пов'язаних актів чинного законодавства України.

7.1. Підготовка пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань

З метою реалізації функції з підготовки пропозицій щодо формування та реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, розроблення проектів нормативно-правових актів з цих питань Національним агентством протягом 2019 року **розроблено та забезпечено прийняття трьох проектів нормативно-правових актів**, а саме:

1) постанови Кабінету Міністрів України від 12.06.2019 № 492 «Про внесення змін до пункту 4 Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», яка розроблена з метою уточнення норм вищевказаного Положення про АРМА щодо визначення шляху управління активом, переданого АРМА, та встановлення належності або неналежності активу до Примірною переліку майна, в тому числі у

вигляді предметів чи великих партій товарів, зберігання якого через громіздкість або з інших причин неможливе без зайвих труднощів, або витрати із забезпечення спеціальних умов зберігання якого чи управління яким співмірні з його вартістю, або яке швидко втрачає свою вартість, а також майна у вигляді товарів або продукції, що піддаються швидкому псуванню, що підлягає реалізації, затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 13.09.2017 № 685;

2) наказу АРМА від 15.02.2019 № 38 «Про затвердження Положення про міжрегіональні територіальні управління АРМА та внесення змін до деяких наказів АРМА», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 12.03.2019 за № 248/33219. Зазначене Положення забезпечує нормативно-правові засади діяльності територіальних управлінь АРМА, визначає їх завдання, функції та повноваження;

3) наказу АРМА від 07.08.2019 № 362 «Про внесення змін до деяких наказів АРМА», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 19.08.2019 за № 938/33909, що розроблений на виконання пункту 8 розділу VII Закону України «Про електронні довірчі послуги», Плану організації виконання Указу Президента від 20.06.2019 № 417 «Питання забезпечення діяльності Президента України», схваленого Кабінетом Міністрів України 26.06.2019 (протокол № 24), яким внесено відповідні зміни до таких наказів АРМА:

- від 22.11.2017 № 140 «Про затвердження Інструкції про порядок розгляду звернень та організації особистого прийому громадян в Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 21.12.2017 за № 1544/31412;

- від 28.02.2018 № 53 «Про затвердження Інструкції з організації контролю за виконанням документів», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 26.03.2018 за № 356/31808.

Крім того, впродовж 2019 року **розроблено такі проекти нормативно-правових актів:**

1) проект Указу Президента України «Про внесення змін до Порядку здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України», який спрямований на врегулювання відносин, що виникають у зв'язку із представництвом та захистом прав, інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах та справах щодо майна, яке прямо або опосередковано походить з юрисдикції України, має ознаки протиправного походження і на яке за законодавством України може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, підготовкою до такого представництва та захисту.

Прийняття вищевказаного проекту надало б АРМА можливість брати участь у представництві прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

Кабінетом Міністрів України 13.06.2019 подано проект Указу Президента України «Про внесення змін до Порядку

здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України» до Адміністрації Президента України, за результатами розгляду якого цей проект Указу не прийнято (відхилено) Президентом України.

2) проект постанови Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту щодо передачі земельних ділянок у користування».

Мета прийняття проекту вищезазначеної постанови – забезпечення можливості здійснення управління активами у порядку та на умовах, визначених статтями 19 та 21 Спеціального закону.

Проект постанови Кабінету Міністрів України «Про проведення експерименту щодо передачі земельних ділянок у користування» надіслано на погодження Міністерству розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України, Міністерству фінансів України та Державній службі України з питань геодезії, картографії та кадастру. Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Міністерство фінансів України листами повідомило АРМА про непідтримку проекту постанови, Державною службою України з питань геодезії, картографії та кадастру роз'яснено повноваження Кабінету Міністрів України щодо розпорядження земельними ділянками без зазначення позиції щодо проекту постанови.

З урахуванням зазначених позицій заінтересованих органів АРМА відмовилося від запровадження зазначеного експерименту.

3) проект постанови Кабінету Міністрів України «Про внесення зміни у додаток до постанови Кабінету Міністрів

України від 11.10.2017 № 768», спрямований на приведення постанови Кабінету Міністрів України від 11.10.2017 № 768 «Про Міжвідомчу комісію з питань реалізації активів» у відповідність до постанови Кабінету Міністрів України від 02.09.2019 № 829 «Деякі питання оптимізації системи центральних органів виконавчої влади».

Проект вищевказаної постанови погоджено без зауважень Міністерством розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України та Міністерством фінансів України, а також отримано висновок Міністерства юстиції України про проведення правової експертизи. Розгляд зазначеного проекту постанови та його схвалення Урядом перенесено на 2020 рік.

4) проект наказу АРМА та Міністерства юстиції України «Про затвердження Порядку взаємодії Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та Міністерства юстиції України при виконанні судових рішень про конфіскацію, спеціальну конфіскацію, стягнення активів в дохід держави в кримінальному провадженні».

Цей проект наказу покликаний врегулювати порядок взаємодії АРМА та Міністерства юстиції України при виконанні судових рішень про конфіскацію, спеціальну конфіскацію, стягнення активів в дохід держави в кримінальному провадженні, процедуру подання державними виконавцями АРМА інформації про стан виконання судових рішень про конфіскацію, та про кошти, одержані від реалізації активів, у виконавчих провадженнях, відкритих за такими рішеннями, що підлягає внесенню до Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні.

У приміщенні державного підприємства «Національні інформаційні системи» (далі

- ДП «НАІС») 20.08.2019 проведено робочу зустріч за участі представників АРМА, Міністерства юстиції України та ДП «НАІС», де обговорено проект наказу, сторонами висловлено зауваження та пропозиції до його тексту.

Проект вказаного наказу погоджено Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України та ДП «НАІС». Результатом співпраці двох відомств стало те, що наказ АРМА, Міністерства юстиції України підписано 29.01.2020 за № 58/299/5.

Крім того, протягом 2019 року **забезпечувалося супроводження 3 (трьох) законопроектів, розроблених АРМА**, а саме:

1) проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання діяльності у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Так, з метою удосконалення нормативно-правового регулювання питань виявлення, розшуку та управління активами; імплементації в законодавство України кращих практик ЄС щодо повернення та управління активами; вирішення практичних проблем, що виникають у діяльності АРМА в сфері виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, управління активами, які передано в управління АРМА, а також реалізації пункту 2 розділу V Спеціального закону в частині приведення у відповідність із ним інших законодавчих актів, які регулюють суспільні відносини з питань діяльності АРМА, розроблено проект Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання діяльності у сфері виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – проект Закону).

З метою усунення неузгодженостей та прогалин у чинному законодавстві, що регулює питання виявлення, розшуку та управління активами, проектом Закону загалом запропоновано врегулювати:

1. розширення можливостей доступу АРМА до джерел інформації та обробки даних сучасними ІТ-інструментами, автоматизації цих процесів та мінімізації участі людини на етапі первинного збирання та обробки даних;
2. створення можливостей для АРМА брати участь у кримінальному провадженні у вузькому колі питань, пов'язаних з управлінням арештованим майном, синхронізації положень Спеціального Закону та Кримінального процесуального кодексу України;
3. забезпечення АРМА дієвими інструментами представництва України у справах з повернення активів в іноземних судах, запровадження можливостей залучення до розшуку активів спеціалізованих іноземних детективних компаній, а також установ, які фінансують судові процеси з повернення активів на користь держав їх походження;
4. розширення можливостей наповнення Державного бюджету України за рахунок доданої вартості, що утворюється від управління АРМА активами;
5. усунення недоліків правового регулювання управління арештованим майном, приведення інших законодавчих актів у відповідність до положень Спеціального Закону.

Проектом Закону запропоновано внести зміни до Господарського процесуального кодексу України, Кримінального кодексу України, Цивільного кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України, Кримінального процесуального кодексу України (далі – КПК України), законів України «Про нотаріат», «Про іпотеку», «Про забезпечення вимог

кредиторів та реєстрацію обтяжень», «Про державну реєстрацію актів цивільного стану», «Про депозитарну систему України», «Про банки і банківську діяльність», «Про Національну поліцію», «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень», «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань».

Змінами до зазначених законодавчих актів врегульовано питання автоматизації доступу АРМА до джерел інформації про активи, що можуть бути арештовані, врегулювання питання представництва, захисту прав та інтересів України у іноземних юрисдикційних органах, забезпечення прав та інтересів третіх осіб, щодо майна, управління яким здійснюється АРМА, удосконалення норм Спеціального Закону щодо управління грошовими коштами, рухомим та нерухомим майном, цінними паперами, майновими та іншими правами.

Запропонованими проектом Закону змінами також створено системне правове регулювання відносин передання арештованого майна в управління АРМА, усунення протиріч між КПК України і Спеціальним Законом, включення до числа учасників кримінального та відповідно судового провадження уповноважених осіб АРМА, а також закріплено процесуальний статус таких осіб. Доповнення КПК України повноваженням АРМА самостійно ініціювати скасування арешту у тих випадках, коли арештований актив реалізовано в межах функції управління, з метою зменшення навантаження на покупців такого майна.

Крім того, змінами до процесуальних кодексів запропоновано конкретизувати принцип пріоритету кримінального арешту та унеможливити ситуації блокування виконання АРМА судових ухвал

про передання йому в управління активів у кримінальному провадженні через застосування власниками таких активів або пов'язаними з ними третіми особами інструментів забезпечення позову в цивільному, господарському або адміністративному процесах.

Наразі здійснюється опрацювання зауважень та пропозицій заінтересованих органів та підготовка проекту Закону до подання на розгляд Уряду.

2) Проект Закону України «Про внесення зміни до статті 452 Митного кодексу України» (далі – Законопроект), яким запропоновано визначити, що АРМА отримує інформацію щодо експортно-імпортних операцій конкретних суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності шляхом доступу до відповідних автоматизованих інформаційних і довідкових систем на підставі міжвідомчої угоди про обмін такою інформацією.

Робота щодо розгляду та схвалення Законопроектів Урядом, а також подальшої його передачі на розгляд Верховній Раді України продовжена у 2020 році.

3) Проект Закону України «Про внесення змін до Законів України «Про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» та «Про державну службу» щодо відрядження до Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (далі – Законопроект щодо відрядження), покликаний врегулювати процедуру відрядження до АРМА працівників інших державних органів, підприємств, установ, організацій з метою виконання обов'язків АРМА, що вимагають спеціальних знань та навичок. Розгляд та схвалення вказаного проекту Закону України Кабінетом Міністрів України та передача його до розгляду Верховною Радою України перенесено на 2020 рік.

7.2. Основні проблеми у сфері управління активами та пропозиції щодо їх розв'язання

1) Щодо шляхів усунення недоліків у судових рішеннях про передачу арештованого майна в управління:

а) На переконання АРМА, не кожен актив, який арештований у кримінальному провадженні, вартість якого більше 200 розмірів прожиткових мінімумів, економічно потребує управління. Для цього мають бути додаткові підстави, наприклад, що актив може зникнути або що за рахунок цього активу одержуються злочинні доходи, і арешту майна недостатньо для вирішення цих проблем. При цьому, управління активами потребує вкладення значних державних ресурсів. Отже, на переконання АРМА, при передачі майна в управління повинно бути доведено, що в управлінні є потреба.

Оскільки за своєю суттю передача активу в управління АРМА є обмеженням для власника здійснювати правомочності власника щодо такого активу (право користування, володіння, розпорядження), то таке обмеження повинно бути належним чином обґрунтованим аби відповідати принципу верховенства права.

З цією метою у проекті Закону, підготовленому АРМА, передбачено нову статтю 1751 КПК України, яка визначає вимоги до клопотання про передачу активів в управління АРМА. Важливим у статті є пункт 2 частини другої цієї статті, який вказує на альтернативні предмети доказування прокурора в клопотанні.

б) Наразі судова практика свідчить про те, що дуже часто в ухвалах про передачу активів в управління суди зазначають, що підставою для передачі активу в

управління є запобігання одержанню власником доходів від використання майна, яке має всі ознаки незаконного походження, а також подальшого використання цих доходів для перешкоджання діяльності слідства. З погляду логіки це абсолютно правильна підстава, яка має бути відображена законодавчо.

Часто суди або відмовляються самостійно визначити спосіб управління активом (продаж чи передання в управління за договором), або припускаються помилок у цьому питанні. Насправді, вирішення цього питання судом не є властивою функцією суду, оскільки для цього потрібна фахова експертиза активу, часто економічного спрямування, в зв'язку з чим інколи є потреба у проведенні відповідної експертизи. Іншими словами, вибір способу управління активом часом потребує спеціальних знань. Відтак, вбачається, що суд, слідчий суддя повинні бути уповноважені визначити такий спосіб управління, але не зобов'язані робити цього. Якщо спосіб управління не визначається судом, то зазначену дію вчиняє АРМА.

З метою вирішення зазначених питань проектом Закону запропоновано доповнити КПК України статтею 175-4, де передбачити вимоги до ухвали суду у разі задоволення клопотання слідчого, прокурора про передачу активів в управління АРМА, зокрема:

- перелік активів, які передаються АРМА;
- обґрунтування відповідності активів вимогам, встановленим законом, до активів, які можуть бути передані в управління АРМА, а також обґрунтування підстав та необхідності для передачі активів в управління;
- посилання на ухвалу про накладення арешту на майно, що передається в управління АРМА, якщо арешт на таке майно накладено раніше, про що постановлено окрему ухвалу про арешт майна;
- строки передання активів в управління АРМА та порядок виконання ухвали із

зазначенням способу інформування заінтересованих осіб.

2) Щодо шляхів усунення викликів в управлінні арештованими активами через необхідність виконання певних завдань, показників, що не охоплюються метою інституту управління арештованим майном за Спеціальним законом (зокрема, на прикладі арештованого майна теплоелектроцентралей у Львівській області).

Частиною першою статті 21 Спеціального закону встановлено, що управління рухомим та нерухомим майном, цінними паперами, майновими та іншими правами здійснюється АРМА шляхом реалізації відповідних активів або передачі їх в управління. Управління зазначеними активами здійснюється АРМА на умовах ефективності, а також збереження та збільшення їх вартості.

При цьому, в управління АРМА може передаватися майно, при управлінні яким дотримання вищезазначених вимог статті 21 Закону може призвести до настання надзвичайних ситуацій, небезпечних подій, інших негативних наслідків для третіх осіб.

Так, АРМА не має повноважень на так зване «соціальне управління», на витрати бюджетних коштів, на відновлення інфраструктурних об'єктів та інше.

Наразі яскравим прикладом є теплоелектроцентрالی, що розташовані у містах Ново-яворівськ та Новий Розділ Львівської області. АРМА в межах наданих повноважень самостійно не могло забезпечити стале проходження опалювального періоду 2019/2020 рр., оскільки обмежене повноваженнями лише щодо збереження та збільшення вартості активу та не уповноважене на забезпечення соціальних потреб населення.

Крім того, наявне розуміння, що є активи,

передані в управління АРМА та потенційно можуть бути передані в управління АРМА, які потребуватимуть комплекснішого та гнучкішого підходу до управління ними аніж це передбачено Законом, а також прийняття швидких та консолідованих рішень державних органів.

Враховуючи викладене та з метою запобігання настанню надзвичайних ситуацій, небезпечних подій, інших негативних наслідків для третіх осіб, шляхом усунення таких ризиків є відпрацювання механізму залучення АРМА державних органів до процесу управління активами, управління якими на умовах, визначених статтею 21 Спеціального закону, неможливе за допомогою підготовки відповідного законопроекту, яким передбачити передачу у виняткових випадках активів в управління підприємству, установі, організації, що належить до сфери управління відповідного міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади, на підставі рішення Кабінету Міністрів України без застосування процедур, передбачених частиною другою статті 21 Спеціального закону.

3) Щодо шляхів усунення викликів в управлінні арештованими активами через брак повноважень за законодавством України.

З метою розширення повноважень АРМА та створення можливостей брати участь у кримінальному провадженні у вузькому колі питань, пов'язаних з управлінням арештованим майном; синхронізації положень Спеціального закону та КПК України, розробленим АРМА проектом Закону пропонується доповнити КПК України статтею 72-2 КПК України, якою визначити коло прав та обов'язків уповноваженої особи АРМА (інститут якої передбачений статтею 11 Спеціального закону), зокрема:

а) заперечувати проти передачі в управління активів. Це право необхідне з метою попередження недобросовісної поведінки зі сторони правоохоронних

органів, коли в управління АРМА може бути юридично переданий актив, яким неможливо управляти або який неможливо продати, чи який взагалі не існує, або не відповідає вимогам до активів, що можуть бути передані АРМА.

Також КПК України та Спеціальний закон є окремими законодавчими актами. Відповідно в майбутньому не виключено, що можуть змінюватися вимоги до активів, що можуть бути передані в управління, а тому в КПК України повинна бути можливість заперечувати проти передачі в управління тих активів, якими за Спеціальним законом неможливо управляти;

б) заперечувати проти визначення слідчим суддею, судом способу управління активами. В дійсності до проведення ґрунтовного аналізу активу навіть АРМА на початковому етапі не може констатувати, який спосіб управління активом є найбільш доречним. Відтак, суд тим більше не в змозі зробити такий вибір без проведення відповідного дослідження чи хоча б огляду активу, документів, які його стосуються. Часто належний шлях управління активом обумовлюється шляхами управління пов'язаних з ним активів, до прикладу – будівлі та земельні ділянки, на яких вони розташовані, або сукупність рухомих та нерухомих речей як працюючий бізнес тощо.

Окрім того, уповноважені особи АРМА повинні мати право заперечувати про передачу в управління без права продажу тотально-збиткового підприємства, яким неможливо ефективно управляти без капітальних інвестицій в нього, оскільки управителі не інвестують в об'єкт, який гіпотетично повинні повернути будь-якого дня. Навпаки, неправильним є передання на продаж працюючого бізнесу, оскільки ним можна управляти і зберегти його на майбутнє.

У разі, якщо судом невірно вказано спосіб управління активом, це може призвести до втрати чи істотного знецінення останнього, а неналежний спосіб управління зрештою

доведеться або змінити, або скасувати управління взагалі;

в) подавати клопотання про скасування передання активів в управління, про зміну умов такого передання у визначених КПК України випадках.

Так, приймаючи актив в управління навіть після певного аналізу, АРМА не може знати всі фактори, що впливають на управління ним. На практиці не виключені випадки, коли управляти активом неможливо (управителі відмовляються, актив збитковий та потребує інвестицій або ж актив виявляється частиною виробничого циклу, який не має цінності без інших частин), натомість актив нецікавий для покупців у разі продажу (занадто дорогий, обтяжений іншими правами та судовим спорами, власник відлякує потенційних покупців тощо). За відсутності інших опцій, АРМА опиняється у глухому куті і повинно мати можливість відмови від управління.

Разом з тим, таке право уповноваженої особи зовсім не означає, що суд зобов'язаний скасувати управління або змінити його умови – це питання залишається на розсуд суду.

АРМА у співпраці з Кабінетом Міністрів України та єдиним органом законодавчої влади в Україні – Верховною Радою України готує до дискусії щодо удосконалення нормативно-правового регулювання діяльності АРМА.

7.3. Приписи АРМА

Згідно з Журналом реєстрації та обліку приписів, на виконання частини другої статті 10 Закону, протягом 2019 року АРМА винесено 6 (шість) приписів у частині ведення обліку, проведення оцінки та управління активами.

Припис Національного агентства є обов'язковим для виконання посадовими особами,

яким було адресовано вищезазначені приписи. Зазначені порушення вимог законодавства було усунено, про що повідомлено АРМА в порядку та строки, визначені Спеціальним законом.

7.4. Висновки про виявлені ознаки правопорушень

Відповідно до частини третьої статті 10 Закону, у разі виявлення ознак адміністративного правопорушення, віднесеного до повноважень АРМА, уповноважені особи АРМА складають протокол про таке правопорушення, який надсилається до суду. У разі виявлення ознак іншого правопорушення АРМА готує обґрунтований висновок та надсилає його відповідним правоохоронним органам. Висновок АРМА є обов'язковим для розгляду, про результати якого воно повідомляється не пізніше п'яти днів після отримання повідомлення про виявлення ознак правопорушення.

Так, за наявною інформацією, протягом 2019 року уповноваженою особою АРМА надіслано 2 (два) висновки про виявлення ознак правопорушень правоохоронним органам:

1) 12.09.2019 – до Державного бюро розслідувань (далі – ДБР) щодо виявлення в діях слідчих, прокурорів та суддів ознак правопорушень, передбачених статтями 367, 382, 388 Кримінального кодексу України.

2) 21.10.2019 – до ДБР щодо виявлення в діях працівників органу досудового розслідування ознак вчинення кримінальних правопорушень, передбачених статтями 367, 382, 388 та 396 Кримінального кодексу України. За наявною інформацією, за наслідками розгляду вказаного Висновку Територіальним управлінням ДБР, розташованим у місті Києві, 25.10.2019 внесено відповідні записи до Єдиного реєстру досудових розслідувань за частинами третьою

статті 382 Кримінального кодексу України та першою статті 388 Кримінального кодексу України.

Згідно з положеннями частини 3 статті 10 Спеціального закону, у разі виявлення ознак адміністративного правопорушення, віднесеного до повноважень АРМА, уповноважені особи Національного агентства складають протокол про таке правопорушення, який надсилається до суду.

Протягом 2019 року посадовими особами АРМА протоколи про адміністративні правопорушення не складались.

7.5. Представництво інтересів АРМА в судах України

Впродовж 2019 року до суду подано 204 позовні заяви з метою оскарження дій, рішень, бездіяльності, а також оскарження правочинів, укладених між АРМА та управителем арештованих активів.

У цілому, АРМА протягом 2019 року забезпечено вжиття процесуальних повноважень у 182 цивільних, господарських адміністративних справах, провадження щодо яких відкриті за позовами, де АРМА брало участь як сторона спору або в якості третьої особи, яка не заявляє самостійних вимог на предмет спору.

Станом на 31.12.2019:

- у провадженні судів за участю АРМА перебувало 127 справ;
- відмовлено у задоволенні позовних вимог до АРМА – 21 справа;
- позовні вимоги до АРМА задоволено частково – 7 справ, у 6 справах рішення не набули законної сили, в зв'язку з апеляційним оскарженням АРМА останніх;
- залишено без розгляду – 18 справ;
- закрито провадження – 9 справ;
- повернено позивачу – 19 справ;

- зупинено – 3 справи;
- відмовлено у відкритті провадження – 4 справи.

Національним агентством протягом 2019 року подано 26 заяв про забезпечення позову, 20 з яких залишені без задоволення, 6 скасовані в результаті апеляційного оскарження АРМА вжитих суддями першої інстанції заходів забезпечення позову.

Крім того, впродовж минулого року АРМА не зверталось до суду з позовними заявами щодо визнання незаконними нормативно-правових актів, індивідуальних рішень, виданих (прийнятих) з порушенням встановлених Законом вимог та обмежень, визнання недійсними правочинів.

Надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги слідчим, детективам, прокурорам та суддям з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком, проведенням оцінки та управління активами.

Національним агентством підготовлено 4 листи-роз'яснення слідчим, детективам, прокурорам, а саме:

- 1) 11.02.2019 та 28.02.2019 – Національному антикорупційному бюро України;
- 2) 30.05.2019 – Генеральній прокуратурі України;
- 3) 24.07.2019 – Головному управлінню Національної поліції у місті Києві.

Одним із найбільших етапів методичної роботи є оновлена редакція Методичних рекомендацій: «Настанови з управління арештованим майном. Редакція 2019 року», яка затверджена наказом АРМА від 30.10.2019 № 514.

7.6. Представництво в закордонних юрисдикційних органах

Частиною другою статті 18 Спеціального закону передбачено, що АРМА відповідно до міжнародних договорів України за принципом взаємності чи з власної ініціативи здійснює міжнародне співробітництво з відповідними органами іноземних держав у частині обміну досвідом та інформацією з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком та управлінням активами. Національне агентство здійснює міжнародне співробітництво на запит відповідного органу іноземної держави або компетентних органів, визначених законодавством України (Офісу Генерального прокурора або Міністерства юстиції України). АРМА може здійснювати міжнародне співробітництво за принципом взаємності або відповідно до міжнародних договорів України, якщо це сприятиме розшуку та ідентифікації активів відповідними органами іноземної держави.

З метою виконання покладених на нього завдань АРМА має право отримувати, обробляти та здійснювати обмін інформацією про фізичних та юридичних осіб у порядку, визначеному міжнародними договорами та законодавством України.

Крім того, пунктом 7 частини першої статті 9 Спеціального закону визначено, що до функцій АРМА належить участь у забезпеченні представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

Для виконання цієї функції, згідно зі статтею 10 Спеціального закону, АРМА наділено повноваженням за погодженням з Міністерством юстиції України укладати цивільно-правові угоди з юридичними та фізичними особами з питань щодо представництва інтересів України у закордонних юрисдик-

ційних органах у справах, пов'язаних з поверненням активів, одержаних від корупційних та інших злочинів в Україну.

Крім того, відповідно до підпункту 27 пункту 4 Положення про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 11.07.2018 № 613, АРМА бере участь у забезпеченні представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, які, або джерело виникнення яких, походять з юрисдикції України і мають ознаки протиправного характеру, в тому числі забезпечує підготовку та подання до закордонного юрисдикційного органу необхідних процесуальних документів, укладає за погодженням з Міністерством юстиції України з юридичними та фізичними особами цивільно-правові угоди щодо представництва інтересів України у закордонних юрисдикційних органах з питань, що належать до компетенції АРМА.

Окрім того, поряд з існуванням класичних інструментів такого представництва в межах взаємної правової допомоги, які застосовуються на практиці органами прокуратури, на переконання АРМА, функціонал останнього з участі у такому представництві разом з Міністерством юстиції України за згоди органів прокуратури також має перспективи з погляду практики.

Водночас, початок виконання зазначеної функції потребує відповідних нормативно-правових засад та чіткого порядку їх реалізації.

Так, пунктом 2 Порядку здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, затвердженого указом Президента України від 25.06.2002 № 581, Міністерство юстиції України визначено органом, відповідальним

за здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України.

Так, з метою активізації міжнародної співпраці всіх уповноважених органів України у сфері розшуку та виявлення активів від корупційних злочинів та забезпечення системної співпраці з їх повернення, АРМА у 2019 році розроблено зміни до Порядку здійснення захисту прав та інтересів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України, затвердженого Указом Президента України від 25.06.2002 № 581.

Листом Кабінету Міністрів України від 13.06.2019 № 11975/0/2-19 проект Указу Президента України «Про внесення змін до Порядку здійснення захисту прав та інте-

ресів України під час урегулювання спорів, розгляду у закордонних юрисдикційних органах справ за участю іноземного суб'єкта та України» подано до Адміністрації Президента України, за результатами опрацювання якого останній не прийнято (відхилено) Президентом України.

Поряд із цим, слід зауважити, що у 2019 році АРМА не одержувало повідомлень щодо ініціатив Міністерства юстиції України та погоджень від органів прокуратури щодо представництва або участі в представництві України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів.

Апробація коментованої функції за участі АРМА в представництві України у закордонних юрисдикційних органах може бути здійснена після її нормативно-правового врегулювання.

8.1. Звернення громадян

АРМА забезпечено організацію електронного документообігу та запроваджено систему внутрішнього електронного документообігу, що є елементом реалізації єдиної державної політики електронного документообігу.

За підсумками 2019 року обсяг документообігу в АРМА склав 27 384 одиниці кореспонденції (вхідні – 11644, вихідні – 14745, внутрішні – 995), звернень громадян – 390, запитів на інформацію – 132, що сприяло необхідності автоматизації процесів опрацювання внутрішніх, зовнішніх паперових та електронних документів із застосуванням електронного кваліфікованого підпису. Окрім того, організовано роботу щодо:

- організації єдиного порядку документування управлінської інформації та роботи з документами незалежно від форм їх створення та електронного документообігу;

- здійснення ведення постійного моніторингу стану виконання контрольних документів шляхом отримання від виконавців відповідної попередньої та підсумкової інформації, а також контролю за дотриманням попередніх та кінцевих строків, установлених для їх виконання;

- проведення навчальних семінарів на теми: «Організація роботи в АРМА з документами, що містять службову інформацію», «Організація внутрішнього діловодства в самостійних структурних підрозділах центрального апарату АРМА (формування, систематизація та оформлення справ)», «Організація роботи щодо виконання контрольних документів (листи, доручення, накази, запити на інформацію, звернення громадян) та їх моніторинг», а також надано працівникам самостійних структурних підрозділів АРМА інформаційно-методичні

матеріали;

- проведення консультативно-методичної та організаційної роботи стосовно роботи міжрегіональних територіальних управлінь АРМА;

- надання працівникам самостійних структурних підрозділів АРМА усних та письмових методично-рекомендаційних консультацій щодо документування управлінської інформації в системі електронного документообігу АРМА, а також надано методично-рекомендаційні консультації особам, відповідальним за ведення діловодства у самостійному структурному підрозділах АРМА;

- діяльності Тендерного комітету АРМА;

- проведення процедур закупівель товарів, робіт і послуг відповідно до вимог Закону України «Про публічні закупівлі»;

- забезпечення пропускового режиму в приміщеннях АРМА;

- забезпечення протипожежного режиму в приміщеннях АРМА;

- забезпечення збереження матеріальних цінностей, належного документального оформлення, своєчасного відображення в реєстрах бухгалтерського обліку надходження, переміщення та вибуття всіх матеріальних цінностей, які закуповуються та надходять до АРМА відповідно до вимог наказу Державного казначейства України від 18.12.2000 № 130 «Про затвердження типових форм обліку та списання запасів бюджетних установ та Інструкції про їх складання», зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 28.12.2000 за № 962/5183;

- проведення інвентаризації матеріальних цінностей, які закуплені та надійшли до АРМА;

- розроблення, узгодження з Управлінням фінансового забезпечення та бухгалтерського обліку й Управлінням правового забезпечення договорів, які укладаються з суб'єктами господарювання за наслідками процедур закупівель;

- безперебійного забезпечення працівників АРМА канцелярськими товарами

для здійснення професійної діяльності та господарськими товарами для забезпечення санітарно гігієнічних норм;

- підтримання у належному стані приміщень АРМА;

- проведення внутрішніх навчань для працівників АРМА на теми: «Порядок взаємодії між структурними підрозділами центрального апарату АРМА та Тендерним комітетом», «Пожежна безпека. Законодавство України з питань пожежної безпеки. Заходи пожежної безпеки в установі, організації. Заходи пожежної безпеки на робочому місці. Сповідення про пожежу та виклик пожежної охорони. Первинні засоби пожежогасіння. Дії під час пожежі»;

- роботи по прийманню, збереженню та видачі товарно-матеріальних цінностей;

- виготовлення та персоналізація службових посвідчень працівникам;

- звітування про укладені АРМА договори та оприлюднення таких звітів в електронній системі закупівель.

За 2019 рік до Національного агентства надійшло 390 звернень громадян, з яких: 139 – електронною поштою, 46 – на особистому прийомі громадян, 199 – поштою, 3 – через скриньку для кореспонденції, 1 – через телефонну «гарячу лінію» АРМА, 2 – через Урядовий контактний центр.

Крім того, листами органів виконавчої влади до АРМА додатково надіслано за належністю 14 звернень громадян, що розглянуті АРМА відповідно до законодавства. На розгляд до Національного агентства надійшло:

за видами звернень громадян: заяв (клопотань) – 350, пропозицій (зауважень) – 17, скарг – 23.

за суб'єктом звернення громадян: індивідуальних – 380, колективних – 10.

за ознакою надходження: первинних – 377, повторних – 2, неодноразових – 11.

За тематикою звернень громадян порушувались, зокрема, такі питання:

- інформація щодо управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, та передачі активів в управління;

- інформація щодо участі у відборі осіб, які можуть надавати послуги управління активами;

- інформація щодо виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні;

- інформація щодо вакансій, оголошення конкурсів на зайняття вакантних посад державної служби, порядок та умови проходження конкурсу на зайняття вакантних посад державної служби в центральному апараті АРМА.

8.2. Прозорість та підзвітність

Наразі в Україні наріжним каменем розвитку демократії залишається питання взаємодії державних інституцій та громадянського суспільства. Одним із шляхів досягнення результатів у встановленні діалогу та гармонічної співпраці, зокрема, є участь представників суспільства у державних справах.

Забезпечення транспарентності діяльності Національного агентства здійснює Громадська рада при АРМА. 2019 рік став заключним роком повноважень діяльності Громадської ради при АРМА першого скликання, персональний склад якої було сформовано у 2017 році.

Членами Громадської ради протягом 2019 року було проведено 6 засідань, на яких було прийнято 13 рішень.

Зокрема, рішення стосувались таких питань:

- розроблення проекту Закону України щодо поширення з 2020 року повноважень

Національного агентства з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на активи, вартість яких менша як 200 розмірів мінімальної заробітної плати, а також на ті, що підлягають стягненню за цивільними позовами фізичних та юридичних осіб, та на забезпечення зберігання речових доказів у кримінальних провадженнях;

- щодо внесення змін до Положення та Регламенту про Громадську раду при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів;

- щодо розроблення проекту Положення про Єдиний державний реєстр активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, порядок його формування та ведення;

- щодо звіту про виконання Плану роботи Громадської ради при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, на 2018 рік;

- про обрання Голови Громадської ради при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів;

- щодо забезпечення прозорості роботи тендерного комітету АРМА під час визначення управителів арештованим майном;

- щодо затвердження Звіту про результати громадського контролю за витрачанням коштів Державного бюджету України, головним розпорядником яких є Національне агентство.

Відповідно до умов пункту 3 розділу III Положення про Громадську раду при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів, затвердженого наказом АРМА від 15.12.2017 № 235, схваленого рішенням Громадської ради при Національному агентстві від 12.12.2017 № 1/1-17, зі змінами, внесеними

наказом АРМА від 13.05.2019 № 208 «Про внесення змін до Положення про Громадську раду при Національному агентстві України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів», строк повноважень Громадської ради становить 2 роки.

Формування персонального складу Громадської ради відповідно до положень статті 12 Спеціального закону здійснюється на підставі результатів конкурсу, що проводиться шляхом відкритого рейтингового інтернет-голосування. Дев'ять кандидатів, які набрали найбільшу кількість голосів за результатами конкурсу, складають спільноту Громадської ради.

Саме тому Національним агентством у 2019 році було організовано та розпочато проведення конкурсу на обрання нового складу Громадської ради при АРМА, який було продовжено і завершено у січні 2020 року. Громадська рада при АРМА є активним провідником проведення діалогу між суспільством та державою в особі Національного агентства, що забезпечує не лише участь громадян в управлінні державними справами, здійснення громадського контролю за діяльністю АРМА, а також врахування громадської думки під час формування та реалізації державної політики.

У 2019 році продовжилась робота щодо налагодження ефективної взаємодії АРМА з представниками державних установ, громадських організацій, бізнесу, міжнародних партнерів та засобів масової інформації. З цією метою проводились публічні заходи, під час яких обговорювалися результати діяльності АРМА, виклики та перспективи функцій з виявлення та розшуку активів, управління арештованим у кримінальних провадженнях майном. Всього за звітний період проведено 8 публічних заходів за участі керівництва АРМА, представників державних установ, міжнародних партнерів, громадських організацій, бізнесу, засобів масової інформації.

Упродовж звітного періоду підготовлено та розміщено на офіційному вебсайті АРМА 400 інформаційних повідомлень про діяльність Агентства з розшуку та менеджменту активів, з них – 321 оголошення про відбір управителів арештованого майна та реалізацію арештованих активів.

У 2019 році з метою постійного зв'язку з громадськістю АРМА розширило свою присутність у соціальних мережах – створено аккаунт у Twitter та телеграм-канал «Агентство з розшуку та менеджменту активів». Також інформація про діяльність АРМА висвітлювалася на сторінках у соціальних мережах Facebook, YouTube, LinkedIn. Станом на 31.12.2019 кількість читачів сторінки АРМА у мережі Facebook становила 3 262 підписники.

У 2019 році АРМА активно співпрацювало з представниками засобів масової інформації на засадах максимальної прозорості, відкритості та оперативності. За рік Голова АРМА, керівники самостійних структурних підрозділів дали 32 інтерв'ю та коментарі для ЗМІ про діяльність АРМА.

Резиденція «Межигір'я»

Пресконференція за участі Голови АРМА Янчука А., Голови Громадської ради при АРМА Канєвського Г. щодо продовження терміну подання документів на конкурсний відбір управителя активами резиденції «Межигір'я» була проведена 25.01.2019. Під час

пресконференції було поінформовано про етапи оголошення конкурсу на управителя «Межигір'ям», роботу тендерного комітету, принципи відбору компаній для управління арештованими активами.

Пресконференцію на тему «ДП «СЕТАМ» Мін'юсту переходить до сфери управління АРМА» проведено 07.02.2019 за участі Голови АРМА Янчука А., першого заступника Міністра юстиції України Сукманової О., генерального директора державного підприємства «СЕТАМ» Вишньова В. Під час пресконференції учасники заходу повідомили присутнім про ухвалене 06.02.2019 рішення Уряду, відповідно до якого державного підприємства «СЕТАМ» Міністерства юстиції України перейшло до сфери управління АРМА.

Престур до елітної квартири, яка раніше належала експрезиденту України Віктору Януковичу (08.02.2019)

Престур до переданого в управління АРМА об'єкта нерухомого майна – елітної 240-метрової квартири в столиці, яка раніше належала експрезиденту України Віктору Януко-

вичу, за участі начальника Управління менеджменту активів АРМА Різника В., представника компанії-управителя та засобів масової інформації, проведено 08.02.2019. У ході прес-туру представникам ЗМІ було надано інформацію щодо кримінального провадження, в рамках якого було арештовано майно.

За участі громадськості, представників засобів масової інформації 25.02.2019 відбувся публічний звіт Голови АРМА Янчука А. про підсумки діяльності відомства у 2018 році. Під час звіту Голова АРМА презентував інформацію про результати роботи відомства у 2018 році за основними напрямками його діяльності.

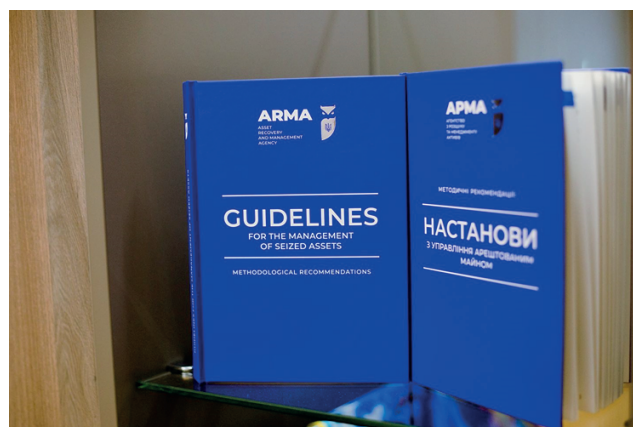

Презентація громадськості Переліку арештованих активів, переданих в управління АРМА за участі Голови АРМА Янчука А., Голови Громадської ради при АРМА Каневського Г. та юридичного радника ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна» Риженко К., відбулась 19.03.2019. Під час заходу Голова АРМА розповів про можливості для аналізу арештованих активів, які надає Перелік, а також кількість активів, які передано судами в управління АРМА, дані про статус управління арештованим майном та їхню географію.

Прес-ніданок Голови АРМА Янчука А. з журналістами провідних засобів масової інформації проведено 16.04.2019. З-поміж тем розмови – конкурс на управління резиденцією «Межигір'я», результати діяльності АРМА у 2018 році, обшуки Національного антикорупційного бюро України в АРМА та інші.

Також було проведено майстер-клас для керівників юридичних департаментів компаній та юристів-практиків на тему «Управління арештованими активами: новий світ для юристів», організований 22.04.2019. У заході взяли участь Голова АРМА Янчук А. і керівники структурних підрозділів АРМА. Серед тем майстер-класу: мета створення АРМА, теорія та практика управління арештованими активами, презентація перших в історії України «Настанов з управління арештованими майном», а також роз'яснення можливостей, які відкриваються у цій сфері для клієнтів юридичних фірм та приватних юристів.

Настанови з управління арештованим майном

Публічне обговорення методичних рекомендацій: «Настанови з управління арештованим майном» відбулося 21.05.2019.

Спікери заходу: Голова АРМА Янчук А. та члени Ради Комітету з кримінального та кримінально-процесуального права Асоціації правників України. Окрім обговорення першого видання про управління арештованим майном, розглядалися питання щодо управління активами у кримінальних справах без підозрюваних, сучасна судова практика в розрізі управління арештованим майном тощо.

Інтерактивна зустріч «Антикорупційна система: навіщо нам НАБУ, САП, АРМА та НАЗК» (12.02.2019)

Працівники АРМА 12.02.2019 взяли участь в інтерактивній зустрічі «Антикорупційна система: навіщо нам НАБУ, САП, АРМА та НАЗК», яку організувала ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна». Під час заходу працівники АРМА розповіли про специфіку виявлення, розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні, процедуру передачі арештованих активів в управління компанії-управителю та особливості менеджменту арештованим майном.

У рамках комунікаційної платформи Міждисциплінарного науково-освітнього центру протидії корупції Національного університету «Києво-Могилянська академія» 19.03.2019 проведено публічну

лекцію Голови АРМА Янчука А. для студентів, юристів та активістів. Під час лекції очільник відомства розповів про статус АРМА, загальний функціонал роботи Національного агентства, пріоритетні завдання, досягнення, перспективи діяльності, особливості управління арештованими активами в Україні унікальні повноваження АРМА, а також резонансні справи та досягнення органу.

Обговорення проблемних питань управління арештованими активами відбулося 25.04.2019. У заході, організованому ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна», участь взяли представники АРМА, Національного антикорупційного бюро України, прокурори Спеціалізованої антикорупційної прокуратури і Генеральної прокуратури України, судді, адвокати, журналісти-розслідувачі, управителі арештованих активів та представники громадськості.

За сприяння Антикорупційної ініціативи ЄС в Україні (EUACI) 14.05.2019 відбулась зустріч Голови АРМА Янчука А. з представниками дипломатичних представництв держав-членів ЄС. У ході зустрічі Голова АРМА презентував звіт про діяльність Агентства з розшуку та менеджменту активів у 2018 році, представив методичні рекомендації «Настанови з управління арештованим майном», які підготував АРМА у 2018 році, а також окреслив плани на 2019 рік.

Презентація концепції планування перед арештом активів (14.08.2019)

За участі АРМА, Генеральної прокуратури України, Національного антикорупційного бюро України, Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, інших правоохоронних органів та відомств 14.08.2019 відбулася презентація дослідження міжнародної практики застосування планування перед арештом «Планування перед арештом активів, одержаних злочинним шляхом або використаних для вчинення злочину», яка була підготовлена експертом Андрієм Кухаруком за підтримки EUACI.

Зустріч Голови АРМА з представниками бізнес-спільноти (10.10.2019)

Голова АРМА Янчук А. 10.10.2019 на запрошення Співки українських підприємців зустрівся з представниками бізнес-спільноти. У ході зустрічі обговорювалися питання механізму обрання управителів, умов участі у конкурсних відборах, які

нещодавно були спрощені, та актуальних конкурсів, які оголошено АРМА.

Учасники форуму Lviv Criminal Law Forum, м. Львів (18.10.2019)

Радник Голови АРМА Володимир Павленко та представники Західного міжрегіонального територіального управління АРМА взяли участь в роботі форуму Lviv Criminal Law Forum, 18.10.2019.

Радник Голови АРМА Володимир Павленко Lviv Criminal Law Forum, м. Львів (18.10.2019)

На форумі висвітлювалися та обговорювалися тенденції судової практики, стратегія та тактика захисту в кримінальних провадженнях, співпраця зі слідчими органами. Радник Голови АРМА Володимир Павленко наголосив на необхідності комунікації та співпраці з АРМА, як органів досудового розслідування, прокуратури та суду, так і сторони захисту — адвокатів.

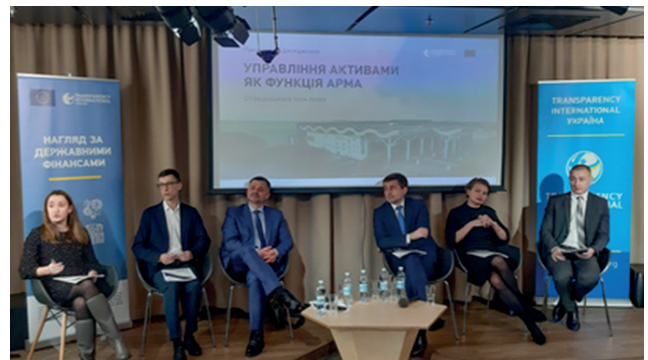
День відкритих дверей для школярів (09.12.2019)

За сприяння ГО «Трансперенсі Інтернешнл Україна» 01.11.2019 в приміщенні АРМА відбулася лекція-тренінг експеціяльного держпрокурора у Перу Хосе Угаса для співробітників АРМА, Національного антикорупційного бюро України та Спеціалізованої антикорупційної прокуратури.

З нагоди проведення Всеукраїнського тижня права 09 грудня 2019 року в АРМА відбувся день відкритих дверей для школярів. На екскурсію та навчальну бесіду в АРМА завітали учні – члени Київської Малої академії наук. Працівники АРМА розповіли школярам про проблеми корупції в Україні та шляхи боротьби з нею, роль та функції АРМА, а також важливість з дитинства виховувати в собі нульову толерантність до корупції.

Експеціяльний держпрокурор у Перу Хосе Угас (01.11.2019)

Презентація дослідження «Управління активами як функція АРМА. Співвідношення норм права» (18.12.2019)

Закордонний експерт поділився особистим та міжнародним досвідом розслідування корупційних злочинів, вчинених високопосадовими особами, а також досвідом у сфері виявлення, розшуку та повернення в країну активів, що фігурують в топ-корупційних справах.

Представники АРМА 18.12.2019 взяли участь у презентації дослідження «Управління активами як функція АРМА. Співвідношення норм права», організованій Трансперенсі Інтернешнл Україна. Серед головних висновків дослідження – функція з управління арештованими активами не порушує права на мирне володіння майном, гарантованим ст. 1 Протоколу до Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод та ст. 41 Конституції України.

9. КОНТРОЛЬ ЗА ЕФЕКТИВНІСТЮ УПРАВЛІННЯ АКТИВАМИ

Відповідно до вимог статті 22 Спеціального закону, АРМА здійснює періодичну, але не рідше одного разу на місяць перевірку ефективності управління арештованими активами, переданими ним в управління.

З метою забезпечення виконання АРМА визначених Спеціальним законом функцій у червні 2019 року створено відокремлений структурний підрозділ, безпосередньо підпорядкований Голові АРМА, – Відділ моніторингу ефективності менеджменту активів (далі – Відділ), головною метою діяльності якого є здійснення заходів з контролю за ефективністю управління активами, на які накладено арешт у кримінальному провадженні та відносно яких укладено договір управління майном (активами).

Контроль здійснюється відповідно до Порядку здійснення контролю за ефективністю управління активами, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10.05.2018 № 351 (далі – Порядок), згідно з яким метою здійснення контролю є визначення досягнутих результатів управління активом і співвідношення їх з очікуваними результатами такого управління, відповідно до умов договору управління майном (активами).

Основним завданням контролю є вирішення питання щодо належності управління активом з урахуванням умов договору управління майном (активами), включаючи встановлення таких питань:

- забезпечення управителем збереження активу, його вартості та збільшення

вартості активу;

- обґрунтованість витрат, здійснених управителем у зв'язку із управлінням активом;

- забезпечення управителем перерахування до Державного бюджету України надходжень від управління активом.

При здійсненні контролю використовується звітність, документи та інша письмова інформація, надіслана АРМА управителем відповідно до умов договору управління майном (активами), документи щодо управління активом та його використання, а також інформація про управління активом, яку одержує АРМА з дотриманням вимог законодавства та може бути перевірена.

Контроль здійснюється у формі камеральних та виїзних перевірок, за результатами яких складаються довідки, які містять інформацію про встановлені обставини та заходи з управління активом, висновки щодо досягнутих управителем результатів управління та співвідношення їх до очікуваних відповідно до умов договору. Також, з метою усунення недоліків та сприяння підвищенню ефективності управління у довідках надаються пропозиції, обов'язкові для виконання управителем у визначені терміни.

Матеріали та інформація, викладені у довідках за результатами контролю, в подальшому враховуються АРМА при виконання функції управління активами.

10. ФІНАНСОВЕ ТА МАТЕРІАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

Законом України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» для здійснення діяльності АРМА за бюджетною програмою «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (КПКВК 6431010) на 2019 рік було передбачено видатки із загального фонду у сумі 239 728,4 тис. грн, у тому числі: видатки споживання – 212 783,8 тис. грн (з них: на оплату праці з нарахуваннями – 115 849,1 тис. грн, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 1 708,3 тис. грн, інші видатки – 95 226,4 тис. грн), видатки розвитку – 26 944,6 тис. гривень.

Згідно із затвердженим кошторисом АРМА на 2019 рік витрати профінансовано в повному обсязі.

За 2019 рік касові видатки АРМА за бюджетною програмою 6431010 за рахунок загального фонду становили 164 597,2 тис. грн (68,7 відсотка обсягів призначень), у тому числі: видатки споживання – 139 606,3 тис. грн (з них: на оплату праці з нарахуваннями – 94 151,6 тис. грн, на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 526,5 тис. грн, інші видатки – 44 928,2 тис. грн), видатки розвитку – 24 990,9 тис. гривень.

Бюджетні призначення спрямовувались у першу чергу на пріоритетні напрями діяльності АРМА та захищені статті, зокрема на здійснення повноважень АРМА, створення та забезпечення функціонування Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, створення шести МТУ АРМА відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 03.10.2018 № 816 «Деякі питання забезпечення діяльності Національного агентства з питань вияв-

лення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Повернено до Державного бюджету України невикористаний залишок асигнувань у сумі – 75 131,2 тис. грн., у тому числі: видатки споживання – 73 177,5 тис. грн (з них: на оплату праці з нарахуваннями – 21 697,4 тис. грн., на оплату комунальних послуг та енергоносіїв – 1 181,8 тис. грн, інші видатки – 50 298,3 тис. грн), видатки розвитку – 1 953,7 тис. гривень.

Залишок коштів пояснюється: початком функціонування міжрегіональних територіальних управлінь у II півріччі 2019 року, відсутністю необхідності забезпечення АРМА представництва прав та інтересів України у закордонних юрисдикційних органах у справах, пов'язаних з поверненням в Україну активів, одержаних від корупційних та інших злочинів у 2019 році, відміною процедури торгів за окремими предметами закупівлі, економією бюджетних коштів за результатами застосування електронної системи закупівель, оптимізацією витрат за окремими напрямками використання коштів, ефективним та раціональним використанням бюджетних коштів.

Середньомісячний розмір нарахованої заробітної плати (з урахуванням виплати матеріальної допомоги для вирішення соціально-побутових питань та грошової допомоги до відпустки) працівників центрального апарату за 2019 рік становить 44,9 тис. грн, працівників міжрегіональних територіальних управлінь за шість місяців 2019 року – 28,8 тис. гривень.

**Результативні показники бюджетної програми АРМА
«Керівництво та управління у сфері розшуку та управління
активами, одержаними від корупційних та інших злочинів»
(КПКВК 6431010) у 2019 році**

Показники	Одиниця виміру	Затверджено	Виконано	Відхилення
Гранична чисельність працівників АРМА	осіб	195	134	-61
Гранична чисельність працівників міжрегіональних територіальних органів АРМА	осіб	240	40	-200
Кількість запитів з виявлення та розшуку активів	од.	500	1 685	1185
Кількість відповідей, наданих правоохоронним органам стосовно виявлення та розшуку активів	од.	500	2 506	2 006
Кількість активів, які прийняті в управління	од.	561	1 240	679
Кількість заходів з проведення оцінки, експертизи, охорони, збереження та транспортування активів	од.	571	30	-541
Надходження до Державного бюджету країни від здійснення заходів з управління активами на підставі відповідної ухвали суду або згоди власника	тис. грн	12 000	10 948	-1 052
Рівень готовності Єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні	відс.	43,5	43,5	-

Національним агентством затверджено Річний план закупівель на 2019 рік та Додаток до Річного плану закупівель на 2019 рік.

Всього протягом 2019 року було проведено 339 засідань Тендерного комітету, за результатами яких складено 339 протоколів.

Тендерним комітетом АРМА оголошено та проведено:

- 5 переговорних процедур закупівель, за результатами яких укладено 3 договори;
- 25 процедур відкритих торгів, за результатами яких укладено 17 договорів на загальну суму – 48 327 455,64 грн;
- 6 допорогових процедур закупівель за результатами яких укладено 6 договорів на загальну суму – 393 882,00 гривень.

Крім того, АРМА укладено та виконано 111 прямих договорів (без процедур закупівель) із постачальниками товарів, робіт і послуг, у тому числі із реалізаторами, управителями, оцінщиками активів.

11. ВНУТРІШНІЙ І ЗОВНІШНІЙ КОНТРОЛЬ

Метою внутрішнього аудиту є сприяння АРМА у досягненні визначених цілей шляхом надання Голові АРМА, за результатами оцінки діяльності АРМА, об'єктивних, незалежних висновків та рекомендацій щодо вдосконалення системи управління, внутрішнього контролю, у тому числі процесів управління ризиками; поліпшення політик і процедур, які забезпечують запобігання фактам незаконного, неефективного, нерезультативного використання бюджетних коштів, виникненню помилок чи інших недоліків у діяльності АРМА; посилення підзвітності та підвищення ефективності діяльності АРМА.

Затвердженим у 2019 році Стратегічним планом діяльності з внутрішнього аудиту АРМА на 2019-2021 роки стратегічною ціллю внутрішнього аудиту визначено зміну пріоритетів при проведенні внутрішніх аудитів: від орієнтації на виявлення фінансових порушень до здійснення оцінки ефективності, результативності та якості виконання завдань, функцій бюджетних програм, ступеня виконання і досягнення цілей тощо.

Відповідно до Операційного плану діяльності з внутрішнього аудиту АРМА на 2019 рік проведено 2 планових внутрішніх аудитів з питань оцінки ефективності планування і виконання бюджетної програми «Керівництво та управління у сфері розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів» (КПКВК 6431010) та оцінки діяльності АРМА щодо законності, ефективності та результативності управління арештованими активами (рухомим і нерухомим майном, цінними паперами, майновими, а іншими правами) шляхом їх реалізації.

Крім того, з метою удосконалення та підвищення якості здійснення внутрішнього аудиту в АРМА протягом 2019 року вносилися відповідні зміни та затверджу-

валися нові внутрішні документи, що регулюють діяльність з внутрішнього аудиту.

Антикорупційну програму АРМА на 2019 рік було затверджено наказом АРМА від 20.12.2018 № 365 та погоджено рішенням Національного агентства з питань запобігання корупції від 18.01.2019 № 39. Протягом 2019 року виконувались усі заходи, передбачені антикорупційною програмою.

Заходи, що були вжиті АРМА в рамках Антикорупційної програми протягом 2019 року:

- проведення організаційних заходів по підготовці до чергового етапу декларування в АРМА;
- надання допомоги працівникам АРМА в заповненні декларації осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (далі – декларація), відповідно до вимог Закону України «Про запобігання корупції»;
- проведення перевірки фактів своєчасності подання декларацій;
- забезпечення умов для повідомлень про випадки корупції шляхом розміщення форми зворотного зв'язку на вебсайті АРМА із зазначенням контактних даних уповноваженої особи – телефонної лінії, електронної та поштової адреси АРМА;
- участь у проведенні оцінки корупційних ризиків в АРМА;
- розгляд в межах повноважень повідомлень щодо причетності працівників АРМА до вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;
- інформування керівництва АРМА та спеціально уповноважених суб'єктів у сфері протидії корупції у разі виявлення фактів, що можуть свідчити про вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;
- вжиття заходів щодо виявлення кон-

флікту інтересів та сприяння його усуненню, контроль дотримання вимог законодавства щодо врегулювання конфлікту інтересів;

- опрацювання, в межах компетенції, проектів нормативно-правових актів та організаційно-розпорядчих документів, що видаються АРМА з метою виявлення причин, що призводять чи можуть призвести до вчинення корупційних правопорушень або пов'язаних з корупцією правопорушень;

- участь у службовому розслідуванні з метою виявлення причин та умов, що призвели до вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення чи невиконання вимог Закону України «Про запобігання корупції» в інший спосіб, за поданням спеціально уповноваженого суб'єкта у сфері протидії корупції або приписом Національного агентства з питань запобігання корупції;

- ведення обліку працівників АРМА, притягнутих до відповідальності за вчинення корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень;

- здійснення аналізу та забезпечення розгляду пропозицій, скарг, звернень громадян, юридичних осіб та громадських організацій, що надходять до АРМА, стосовно порушення антикорупційного законодавства працівниками АРМА;

- участь у конференціях, нарадах, семінарах, засіданнях та інших заходах з питань запобігання та протидії корупції.

- надання методичної та консультаційної допомоги з питань дотримання вимог антикорупційного законодавства, проведення організаційної та роз'яснювальної роботи із запобігання, виявлення і протидії корупції з працівниками АРМА.

Наказом АРМА від 27.04.2018 № 88 (зі змінами, внесеними наказом АРМА від 20.12.2018 № 366) затверджено Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності Національного агентства.

Уповноваженою особою Секретаріату Кабінету Міністрів України затверджено

План роботи головного спеціаліста з питань запобігання корупції АРМА на 2019 рік, що погоджено Головою АРМА.

Протягом 2019 року здійснювалась роз'яснювальна робота серед працівників АРМА з антикорупційних питань: проводились внутрішні навчання, а також постійно надавалась методична допомога стосовно заходів фінансового контролю, запобігання та врегулювання конфлікту інтересів та правил етичної поведінки, а також проводилось ознайомлення працівників АРМА зі змінами до законів України «Про запобігання корупції» та «Про державну службу». На вебсайті АРМА функціонує розділ з формою зворотного зв'язку, а також із зазначенням усіх реквізитів (ПІБ, контактного телефону та адреси електронної пошти) завідувача Сектору запобігання та виявлення корупції. Необхідна інформація відповідно до вимог законодавства розміщувалась на вебсайті АРМА.

У звітному періоді проведено 5 нарад з керівниками самостійних структурних підрозділів центрального апарату АРМА щодо дотримання працівниками АРМА положень Закону України «Про запобігання корупції» та інших нормативно-правових актів, прийнятих на його виконання, де повідомлено про відсутність порушення антикорупційного законодавства з боку працівників АРМА.

Контроль за дотриманням вимог антикорупційного законодавства та законодавства про державну службу працівниками АРМА здійснюється постійно.

Відповідно до вимог Закону України «Про запобігання корупції» та постанови Кабінету Міністрів України від 25.03.2015 № 171 «Про затвердження Порядку проведення спеціальної перевірки стосовно осіб, які претендують на зайняття посад, які передбачають зайняття відповідального або особливо відповідального становища, та посад з підвищеним корупційним ризиком і внесення змін до деяких постанов Кабінету

Міністрів України» протягом звітного періоду було розпочато та завершено 4 перевірки стосовно осіб, які претендували на зайняття посад державної служби в центральному апараті АРМА, та 7 перевірок стосовно осіб, які претендували на зайняття посад державної служби в територіальних управліннях АРМА. Листи щодо проведення перевірок надсилалися до визначених законодавством органів у встановлені терміни та без порушення вимог законодавства.

Відповідно до Закону України «Про очищення влади» та постанови Кабінету Міністрів України від 16.10.2014 № 563 «Деякі питання реалізації Закону України «Про очищення влади» у звітному періоді розпочато проведення 16 перевірок достовірності відомостей щодо застосування заборон, передбачених частинами третьою і четвертою статті 1 Закону України «Про очищення влади».

Протягом звітного періоду постійно здійснювались заходи щодо ознайомлення новопризначених працівників АРМА з представленням підпису в бланку попередження про спеціальні обмеження та заборони, що встановлені законами України «Про державну службу» та «Про запобігання корупції», відповідні бланки зберігаються в особовій справі працівника.

Здійснюється постійний моніторинг та вивчення змін до антикорупційного законодавства, на основі чого вживаються необхідні заходи.

Протягом звітного періоду здійснювались заходи щодо перевірки фактів подання працівниками АРМА декларації особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, у встановлені законодавством строки.

Також здійснювалася перевірка фактів своєчасного подання декларацій перед призначенням та після звільнення працівниками АРМА.

Спільно з іншими структурними підрозділами здійснювався постійний моніторинг осіб, яким необхідно подавати повідомлення про зміни у майновому стані, а також здійснюється перевірка факту подання такого повідомлення.

Протягом минулого року проведено моніторинг на постійній основі та контроль недопущення роботи в АРМА близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному, як на момент прийняття осіб на державну службу, так і в процесі її проходження. За результатами аналізу інформації за звітний період випадків роботи в АРМА близьких осіб, які прямо підпорядковані один одному, не виявлено.

Проведено 2 опитування працівників АРМА щодо надходження від особи, у якої наявний конфлікт інтересів, повідомлення про це до її безпосереднього керівника, випадків самостійного виявлення керівником наявності конфлікту інтересів у їх підлеглих осіб, самостійного врегулювання конфлікту інтересів, а також повідомлень про наявність конфлікту інтересів у працівників АРМА, що надійшли до АРМА з інших джерел, окрім як від самого працівника.

Працівники АРМА протягом звітного періоду не притягувалися до кримінальної, адміністративної, цивільно-правової чи дисциплінарної відповідальності за вчинення корупційного або пов'язаного з корупцією правопорушення.

Протягом 2019 року здійснювалась робота з організації внутрішніх навчань та навчання працівників у короткострокових тематичних семінарах, зокрема, в Українській школі урядування й Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України. Проведено внутрішнє навчання для працівників АРМА за темою: «Застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно заходів фінансового контролю (заповнення декларацій осіб, уповноважених

на виконання функцій держави або місцевого самоврядування)». Також проведено внутрішнє навчання «Застосування окремих положень Закону України «Про запобігання корупції» стосовно конфлікту інтересів та відповідальності за корупційні або пов'язані з корупцією правопорушення».

На вебсайті АРМА розміщено форму зворотного зв'язку, а також зазначено всі реквізити (ПІБ, номер контактного телефону та адреси електронної пошти) головного спеціаліста з питань запобігання корупції.

Протягом звітнього періоду надійшло 3 повідомлення про порушення працівниками АРМА вимог Закону України «Про запобігання корупції». За результатами вивчення уповноваженим структурним підрозділом АРМА інформації, зазначеної у цих повідомленнях, фактів вчинення працівниками АРМА корупційних або пов'язаних з корупцією правопорушень не виявлено.

Наказом АРМА від 27.04.2018 № 88 (у редакції наказу АРМА від 20.02.2019 № 44) затверджено Звіт за результатами оцінки корупційних ризиків у діяльності Національного агентства. Додатком 1 до цього Звіту виявлені такі корупційні ризики та заходи щодо їх усунення:

- надання переваг учасникам конкурсних відборів – особам, які здійснюють заходи, пов'язані з проведенням реалізації та управління (за договором) активами. Захід усунення – проведення періодичного моніторингу результатів конкурсних відборів;

- приховування результатів здійснених заходів щодо виявлення та розшуку активів, на які може бути накладено арешт у кримінальному провадженні. Захід усунення – періодична (вибіркова) перевірка відповіді шляхом повторного надання в роботу звернення іншому виконавцю та порівняння двох відповідей;

- розголошення таємниці досудового розслідування, що охороняється законом. Захід усунення – проведення серед працівників роз'яснювальної та консультативної

роботи щодо дотримання вимог захисту інформації;

- укладення цивільно-правових угод на необґрунтовано лояльних умовах. Захід усунення – періодичний (вибірковий) моніторинг укладених угод;

- необґрунтоване установлення належності активу до виду майна, що підлягає реалізації відповідно до спеціального Переліку. Захід усунення – періодичний (вибірковий) моніторинг прийнятих рішень щодо установлення належності активу до виду майна, що підлягає реалізації відповідно до спеціального Переліку;

- недотримання єдиного порядку розгляду звернень, порушення передбачених законодавством строків щодо розгляду звернень громадян і надання службової інформації без дотримання встановленої процедури. Захід усунення – запровадження періодичного моніторингу запитів, листів-відповідей на них та підготовки звіту про результати такого моніторингу;

- викривлення даних бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Захід усунення – здійснення внутрішнього аудиту (фінансового та аудиту діяльності) за результатом якого готується відповідний висновок;

- не ініціювання проведення службового розслідування, не вжиття заходів щодо притягнення до відповідальності осіб, винних у порушенні закону, не надсилання до правоохоронних органів матеріалів, що свідчать про факти таких правопорушень. Захід усунення – проведення роз'яснювальної, консультативної роботи серед уповноважених осіб з метою попередження та недопущення не вжиття заходів, не надсилання до правоохоронних органів відповідних матеріалів;

- не складання протоколів про адміністративні правопорушення. Захід усунення – перевірка внесення відомостей про складення протоколу до журналу реєстрації протоколів про адміністративні правопорушення Уповноваженими особами;

- необ'єктивний відбір кандидатів на зайняття вакантної посади державної

служби в АРМА. Захід усунення – забезпечення громадського контролю через делегування двох представників Громадської ради при АРМА для участі в засіданнях Конкурсної комісії на заміщення вакантних посад державних службовців в АРМА.

Станом на кінець 2019 року відповідальними особами АРМА було вчасно вжито усіх необхідних заходів щодо усунення виявлених та оцінених корупційних ризиків. За результатами вжитих заходів уповноваженим структурним підрозділом складався щоквартальний звіт, який надавався на розгляд Голові АРМА. Станом на кінець 2019 року випадків корупційних правопорушень або правопорушень, пов'язаних з корупцією, до яких призвели ідентифіковані Звітом ризику, не виявлено.

Зовнішній аудит

Важливою формою оцінки здійснення діяльності АРМА є проведення щорічного незалежного зовнішнього аудиту. Така вимога передбачена статтею 12 Спеціального закону, де визначено, що зовнішній аудит проводиться виключно міжнародною або національною аудиторською компанією, яка є визнаною та має високу ділову репутацію на відповідному ринку України.

Аудиторський звіт складено відповідно до постанови Кабінету Міністрів України від 24.10.2018 № 874 «Деякі питання оформлення звіту про зовнішній аудит діяльності Національного агентства України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів».

Зокрема, аудитор вказав на виконання таких завдань:

- вжиття заходів з виявлення, розшуку, проведення оцінки активів за зверненням слідчого, детектива, прокурора, суду (слідчого судді);

- вжиття заходів, пов'язаних з проведенням оцінки, веденням обліку та управління активами;

- підготовка пропозицій щодо формування і реалізації державної політики у сфері виявлення, розшуку та управління активами, розроблення і нормативно-правових актів з цих питань;

- співпраця з органами іноземних держав, до компетенції яких належать питання щодо виявлення, розшуку та управління активами, іншими компетентними органами іноземних держав, відповідними міжнародними організаціями;

- проведення аналізу статистичних даних, результатів досліджень та іншої інформації про виявлення, розшук та управління активами;

- надання роз'яснень, методичної та консультаційної допомоги слідчим, детективам, прокурорам та суддям з питань, пов'язаних з виявленням, розшуком, проведенням оцінки та управлінням активами.

У ході аудиту, який тривав у 2019 році, здійсненого публічним акціонерним товариством «Аудиторська фірма «Де Візу», перевірялося виконання АРМА функцій, передбачених Спеціальним законом.

Загальний висновок аудиторської компанії – протягом 2018 року АРМА в цілому забезпечило реалізацію більшості з покладених на нього функцій.

12.1. Державне підприємство «СЕТАМ» у сфері управління АРМА

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 06.02.2019 № 47-р передано цілісний майновий комплекс державного підприємства «СЕТАМ» із сфери управління Міністерства юстиції України до сфери управління АРМА.

Метою діяльності державного підприємства «СЕТАМ» є сприяння реалізації державної політики у сфері управління активами, на які накладено арешт або які конфісковано у кримінальному провадженні, у тому числі щодо їх (активів) ідентифікації, інвентаризації, пакування, перевезення, зберігання, охорони та оцінки, а також сприяння реалізації державної політики у сфері організації примусового виконання рішень судів та інших органів (посадових осіб).

Предметом діяльності державного підприємства «СЕТАМ» визначено технічне та технологічне забезпечення створення, запровадження, експлуатація програмно-інформаційних комплексів системного ведення системи реалізації арештованого майна (активів) шляхом проведення електронних торгів, системи реалізації та продажу майна на ринкових умовах, єдиного державного реєстру активів, на які накладено арешт у кримінальному провадженні, й інших реєстрів, розробка, впровадження яких належить до компетенції АРМА та Міністерства юстиції України.

За період перебування у сфері управління АРМА протягом 2019 року державним підприємством «СЕТАМ» було здійснено:

- реалізацію майна на загальну суму – 3 421 273 тис. грн, в тому числі реалізовано арештованих активів, переданих АРМА, на суму – 173 012 тис. грн;
- сплачено всього коштів на користь держави – 49 621,1 тис. грн, у тому числі відраховано частину чистого прибутку у розмірі – 5 722,3 тис. грн.

На підставі розпорядження Кабінету

Міністрів України від 24.12.2019 № 1367-р «Про передачу цілісного майнового комплексу державного підприємства «СЕТАМ» до сфери управління Міністерства юстиції» державне підприємство «СЕТАМ» передано зі сфери управління АРМА до сфери управління Міністерства юстиції України.

12.2. Стратегія та ризики

З метою вдосконалення діяльності АРМА, встановлення стратегічних векторів розвитку та визначення кола внутрішніх і зовнішніх загроз, вразливостей та ризиків, Національним агентством в 2019 році запроваджено нові напрями роботи та створено відповідні структурні підрозділи.

Наприкінці 2019 року проведено підготовчу роботу щодо розробки проектів Порядку стратегічного планування діяльності АРМА та Стратегічного плану АРМА. Метою розробки зазначеного Порядку є забезпечення формування та реалізації завдань і функцій АРМА, досягнення цілей державної політики відповідно до пріоритетів, визначених у плані діяльності АРМА на відповідний рік, виконання програми діяльності Уряду, середньострокового плану пріоритетних дій Кабінету Міністрів України до 2020 року, Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, а також інших державних стратегічних та програмних документів у межах компетенції АРМА.

Важливим елементом управління АРМА, як органу державної влади, є виявлення, аналіз прогнозування зовнішніх і внутрішніх загроз, вразливостей та ризиків, причин їх появи, формування пропозицій щодо їх запобігання, усунення та/або зменшення. З метою виконання вищевказаних цілей в 2019 році розпочато роботу над проектом «План заходів щодо попередження загроз, вразливостей, шкоди, ризиків, які можуть виникати під час службової діяльності посадових осіб центрального апарату АРМА та міжрегіональних територіальних управлінь АРМА на 2020 рік».

13. ПРІОРИТЕТНІ ЗАВДАННЯ НА 2020 РІК

Пріоритетними завданнями АРМА на 2020 рік, зокрема, є такі:

- отримання доступу до нових джерел одержання інформації для цілей виявлення та розшуку активів;
- розробка та затвердження Покрокового плану дій з забезпечення автоматизації процесів виявлення та розшуку активів, систематизації отриманої інформації, а також функціонування системи обліку та статистики;
- розробка та імплементація нормативно-правових актів щодо вдосконалення правового регулювання сфери управління арештованим майном, а також підвищення прозорості процесів допуску до участі у відборі та обрання управителів арештованих активів;
- приведення нормативно-правових актів АРМА, Кабінету Міністрів України та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність до положень Закону України від 31.10.2019 № 263-IX «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо конфіскації незаконних активів осіб, уповноважених на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і покарання за набуття таких активів»;
- вдосконалення процедури реалізації арештованих активів;
- розробка та затвердження плану імплементації Резолюції Конференції держав-учасниць Конвенції ООН проти корупції «Посилення міжнародного співробітництва в сфері повернення активів та управління замороженими, арештованими і конфіскованими активами»;
- співпраця з зацікавленими органами державної влади України у сфері розробки Національної стратегії з повернення активів та Плану дій з її реалізації.